БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 118 (349)
15 ИЮНЬ
ЧОРШАНБА
1955 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов Швеция риксдаги делегациясининг а'золарини қабул қилди (1-нчи бет).
Ҳиндистон Республикаси Бош министри Жавахарлал Неру Тбилисига келди (1-нчи бет).
Ҳиндистон Республикаси Бош министри Жавахарлал Нерунинг Грузияда бўлиши (1-нчи бет).
Ҳиндистон Республикасининг Бош Министри Жавахарлал Неру Тбилисидан жўнаб кетди (1-нчи бет).
Ҳиндистон Республикаси Бош министри Жавахарлал Неру Тошкентга келди (1-нчи бет).
Ўртоқ Н. А. БУЛГАНИНнинг олтмиш ёшга тўлиши муносабати блан табрик телеграммалари (2-нчи бет).
СССР, АҚШ, Буюк Британия ва Франция ҳукуматлари бошлиқларининг кенгашига доир (2-нчи бет).
ТАСС баёноти (2-нчи бет).
САВОЛЛАРГА ЖАВОБ: **Б. Лунин. — Тинчлик, озодлик ва мустақиллик учун кураш йўлида** (2-нчи бет).
Совет-Ҳиндистон халқларининг дўстлиги мустаҳкамлансин (3-нчи бет).
СССР Олий Совети Иттифоқ Совети Раиси ва Миллатлар Совети раиси ҳузурида Швеция риксдаги делегацияси шарафига қабул маросими (4-нчи бет).
Швеция риксдаги а'золарининг СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети доимий комиссияларининг раислари блан учрашуви (4-нчи бет).

Ёш ишчиларга э'тиборни кучайтирайлик

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати халқ хўжалигининг барча тормоқларини, даставвал мамлакатимиз иқтисодий қудратини янада мустаҳкамлашнинг, халқимиз моддий ва маданий фаровонлигини янада оширишнинг негизи бўлган оғир саноатни ҳамма чоралар блан зўр бериб юксалтиришга алоҳида э'тибор бермоқдалар. Социалистик саноатимиз, биринчи навбатда, унинг етакчи тормоғи ҳисобланган оғир саноат, тез темплар блан ривожланмоқда. Натижада халқ хўжалиги йил сайин янги, янада такомиллаштирилган техника блан тобора кўпроқ қуроллантирилмоқда.

Ҳозирги вақтда бутун мамлакатимиздаги каби областимиз саноат корхоналари ҳам энг янги, такомиллаштирилган, кучли ҳамда юксак меҳнат унумдорлигига эга бўлган жуда бой, мураккаб техника блан тўла та'минланган. Вазифа — ана шу техникадан унумли фойдаланиш, у бизга нимайики бериши мумкин бўлса, ўшанинг ҳаммасини сиқиб олабилишдан иборатдир.

Илғор корхоналарнинг тажрибаси шуни кўрсатадики, қаерда хўжалик раҳбарлари, партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари ва бутун жамоатчилик ёш ишчиларнинг малакасини кун сайин ошириш ҳақида тинмай ғамхўрлик қилсалар, у ерда кўпгина янги ишлабчиқариш новаторлари етишиб чиқмоқда, давлат планлари маҳсулотнинг ҳамма турлари бўйича бажарилибгина қолмай, балки систематик суратда ортиғи блан адо этилмоқда. Аксинча, қаерда давлат аҳамиятига эга бўлган масалага етарли э'тибор берилмаса, у ерда меҳнат унумдорлигини ошириш, машина механизмларидан фойдаланиш коэфицентлари бўйича берилган топшириқ бажарилмай қолмоқда.

«Таштекстильмаш» заводида ёш ишчиларнинг ўз назарий билимларини доимо ошираборишлари, турли соҳаларда амалий машғулотлар ўтказишлари учун ҳамма шароитлар яратиб берилган. Илгарилари ишлабчиқариш процессларида жуда кўп бракка йўл қўйилар эди. Натижада қанчадан-қанча металл нобуд бўлар, сарфланган энергия ва меҳнат бекорга кетар ҳамда давлат планлари бажарилмай қолар эди. Корхона жамоатчилиги бунинг сабабларини ўрганди ва ёш ишчиларда ҳали бу соҳада етарли тажриба ҳамда малака йўқлигини аниқлади. Ана шу камчиликларни тугатиш ва маҳсулот ишлабчиқаришни кўпайтириб, унинг сифатини яхшилаш мақсадида новаторлар мактаби фаолиятини яхши йўлга қўйиб юборилди. Унга деярлик ҳамма ёш ишчилар жалб қилинди. Биргина ўтган йилда корхонанинг турли цехларида бундай мактабларнинг 27 тасида машғулотлар мунтазам суратда ишлаб турди ва уларда 200 дан ортиқ ёш ишчи ўз малакасини оширди. Бу тадбир ўзининг жуда яхши натижаларини берди. Заводда тайёрланаётган маҳсулотларда брак ўрта ҳисобда 50 процентга камайди.

Завод ма'мурияти ва жамоат ташкилотлари ишчиларнинг малакасини ошириш учун турли хил йўллардан жуда усталик блан фойдаланмоқдалар. Ҳозир корхона новаторлари мактабда, қўшимча касблар ўргатиш, ишлабчиқариш техникаси, малака ошириш курсларида мингдан ортиқ ишчи ўқимоқда. Бу машғулотларнинг назарий қисмига инженерлар раҳбарлик қилмоқда, энг тажрибали мастерлар эса амалий машғулотларни олиб бормоқдалар. Шунингдек, заводнинг жуда кўп ёш ишчилари ишлабчиқаришдан ажралмаган ҳолда кечки ёшлар мактабида, техникумларда ва институтларда ўқимоқдалар. Уларга яқиндан ёрдам бериш учун вақти-вақти блан махсус консультация уюштирилиб турилади.

Областимизда ҳозир ёш ишчилардан минглаб бешйиллик илғорлари, юзлаб новаторлар, ихтиро'чилар ва рационализаторлар бор.

Броқ, айрим корхоналарнинг хўжалик раҳбарлари ва жамоат ташкилотлари ёш ишчиларни қунт блан тарбиялаш, уларнинг малакасини, назарий билимини ошириш ва амалий тажрибасини бойитиш каби жуда муҳим ишга жиддий э'тибор бермаётирлар. Бундай корхоналарнинг раҳбарлари ишлабчиқариш процессларини тобора такомиллашиб бораётганлиги, корхоналарда эски техника янгилари блан, янгилари эса энг янгилари блан алмаштирилаётганлиги ва буларнинг ҳаммаси ишчиларнинг малакасини тинмай ошираборишни талаб қилаётганлигини ҳали тўла тушиниб етмаётирлар. Бундай раҳбарлар ишчилар малакасини ошириш корхонанинг техникани иқтисодий кўрсаткичларини тинмай яхшилаб боришнинг муҳим омили эканлигини унитиб қўймоқдалар. Жумладан «Ўзбексельмаш» «Средазхиммаш», электрощит каби бирқанча корхоналарда ёш ишчиларга қунт блан ҳунар ўргатиш ўрнига, улардан ёрдамчи ишларда фойдаланилмоқда, ёки энг оддий детальлар тайёрлаш блан чегаралаб қўйилмоқда.

Ба'зи корхоналарда ишчиларнинг малакасини ошириш вазифаси меҳнат ва маош бўлими раҳбарларининг зиммасига юклатиб қўйилган. Бундай метод ҳамавақт кутилган натижани бераверамайди. Шу сабабли бу масалалар блан шуғулланиш вазифасини биринчи галда цех, участка бошлиқлари, мастерлар зиммасига юклатиш керак. Чунки цех, участка бошлиқлари ва мастерлар меҳнат ва маош бўлимининг раҳбарларига қараганда ишлабчиқариш блан бевосита боғлиқ бўлиб, ёш ишчиларнинг талаб ва эҳтиёжларини, уларнинг хусусиятларини, мойилликларини яхши биладилар ва уларга истаган вақтда истаган масала юзасидан ёрдам беришга ҳамавақт тайёрдирлар.

Социалистик саноатимизнинг ривожлантириш сур'атини янада янги босқичга кўтариш манфаатлари, кенгайтирилган социалистик қайта ишлабчиқаришни янада юксалтириш манфаатлари жамиятимиз ишлабчиқарувчи кучларининг асослари бўлган ишчилар синфининг айниқса унинг ҳали тажрибаси кам бўлган, етарли миқдорда малакага эга бўлмаган ёш авлодини маданий ва техника билим даражасини ғоят юқори поғонага кўтаришни талаб этади. Шу сабабли партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари ёш ишчилар, айниқса корхонага янги келган ишчилар тўғрисида кун сайин ғамхўрлик қилишлари, уларнинг талаб ва эҳтиёжларини пухта ўрганишлари, уларнинг назарий билимларини ҳамда амалий тажрибаларини доимо ўстириб боришга алоҳида э'тибор беришлари керак.

Ҳамма нарсани билишга ҳаракат қилиш, тинмай ижодий изланиш — совет ёшларининг энг қимматли хусусиятидир. Вазифа — ана шу олижаноб хусусиятни кўзланган мақсадга йўналтириш, ёшларимизни дастлабки қийинчиликлардан қўрқмайдиган, изланиш йўлида юз берган қийинчиликлардан қочмайдиган, бу қийинчиликларни енгиш асосида ўз олдига қўйган мақсади сари қат'ий, кескин ва изчил ҳаракат қилиш руҳида тарбиялаш керак.

Ҳунар мактаблари, билим юртлари ва умумий та'лим мактаблари — ишлабчиқаришга фақат тайёргарлик босқичидир. Ҳақиқий талант, қобилият бевосита ишлабчиқаришда тарбияланиб, вояга етади. Шунинг учун ёшларимизнинг кун сайин ўсиши устидан бутун жамоатчиликнинг контрольлигини ўрнатишимиз керак, токи улар келгусида бутун мамлакатга донг таратган ҳақиқий новаторлар бўлиб етишиб чиқсинлар, жангларда чиниққан шонли революцион ишчиларнинг ҳақиқий ўринбосарлари бўлиб етишсинлар.

Ҳиндистон Республикаси Бош министри Жавахарлал Неру Тбилисига келди

ТБИЛИСИ, 13 июнь. (ТАСС). Ҳиндистон Республикаси бош министри Жавахарлал Неру бугун Тбилисига келди. Унинг блан биргаликда қизи Индира Ганди, Ҳиндистон Республикаси ташқи ишлар министрлигининг бош секретари Н. Р. Пиллаи, Ҳиндистон Республикаси ташқи ишлар министрлиги Европа бўлимининг мудири А. Хусайн, Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси К. П. Ш. Менон ҳам келдилар. Бош министр Жавахарлал Неру блан биргаликда СССР Ташқи Ишлар Министрининг биринчи Ўринбосари В. В. Кузнецов, Совет Иттифоқининг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси М. А. Меньшиков, СССР Ташқи Ишлар Министрлиги Протокол бўлимининг Мудири Ф. Ф. Молочков ҳам келдилар.

Тбилиси аэродроми Ҳиндистон Республикаси, СССР ва Грузия ССР Давлат байроқлари блан безатилган эди. Қизил алвонларга ҳинди, рус ва грузин тилларида «Бош министр Неруга салом! Хуш келибсиз!», «Яшасин тинчликсевар ҳинд халқи!», «Яшасин СССР ва Ҳиндистон халқлари ўртасидаги дўстлик» деган сўзлар ёзилган.

Аэродромда Грузия пойтахти жамоатчилигининг жуда кўп вакиллари тўпландилар. Меҳмонларни Грузия ССР Министрлар советининг раиси Г. Д. Джавахишвили, Грузия Компартияси МК Биринчи секретари В. П. Мжаванадзе, Грузия ССР Министрлар совети раисининг Биринчи ўринбосари ва Грузия ССР Ташқи ишлар министри М. И. Кучава, Грузия ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосарлари Д. Г. Мамацашвили, В. Г. Керкадзе, меҳнаткашлар депутатлари Тбилиси шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси М. К. Маградзе, Тбилиси шаҳар партия комитетининг секретари Э. А. Сехниашвили ва бошқалар кутиб олдилар.

Пионерлар Жавахарлал Неруга гулдасталар тақдим этдилар. Ҳиндистон Республикаси, Совет Иттифоқи ва Грузия ССР гимнлари садоси янграйди.

Грузия ССР Министрлар Советининг раиси Г. Д. Джавахишвили бош министр Жавахарлал Неруни табриклаб, Совет Иттифоқи блан Ҳиндистонни бутун дун'ёда тинчликни та'минлашдан иборат умумий манфаатдорлик бир-бири блан яқинлаштирмоқда, деди.

Джавахишвили Неру жанобларининг СССРга қилган сафари ҳар иккала мамлакат ўртасидаги дўстона муносабатларни янада мустаҳкамлашга ёрдам беради, деб ишонч билдирди.

Жавахарлал Неру йиғилганларга самимий кутиб олганликлари учун ташаккур изҳор қилди.

— Мен бўлган ҳамма жойда, — деди Ж. Неру, — мен хурсандчилик ва самимият блан кутиб олиндим. Бу учрашув бизнинг халқимиз блан Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги қардошлик хисларини сезиб олишимга имконият беради. Мен ўйлайманки, — деб давом этдиради ўз сўзини Ж. Неру, — тинчлик ҳамиша энг зарур нарса бўлиб келди ва ҳозирги вақтда айниқса зарурдир.

Ҳозир бўлганлар давомли қарсаклар блан Жавахарлал Неруни табрикладилар.

Аэродромдан шаҳарга бориб етгунча Ҳиндистон Республикаси Бош министрини ҳамма жойда мингларча киши кутиб олди.

СССРда меҳмон бўлиб турган бир группа ҳинд журналистлари ҳам Ж. Неру блан биргаликда Тбилисига келдилар.

Ҳиндистон Республикаси Бош министри Жавахарлал Нерунинг Грузияда бўлиши

ТБИЛИСИ. 14 июнь. (ТАСС). Кеча, бироз дам олгандан кейин бош министр Жавахарлал Неру қизи Индира Ганди ва ўз ёнидаги кишилар блан биргаликда Рустави шаҳрига саёҳат қилди. Бу шаҳар Тбилиси яқинидаги қирда бундан ўн йил илгари пайдо бўлган эди. Рустави меҳнаткашлари Ж. Неруни шодиёна кутиб олдилар. Шаҳар кўчаларида тўпланган мингларча киши ҳиндистонли меҳмонларни қизғин табрикладилар.

Ж. Неру Руставида Сталин номидаги Закавказье металлургия заводининг иши блан танишди. У, корхона ишлаб чиқараётган маҳсулот ҳақида, унинг техника блан қандай та'минланганлиги, ишчи кадрлар қандай тайёрланаётганлиги тўғрисида батафсил суриштирди. У блуминг цехида мазкур блумингни бошқариш пульти олдида турган старший операторнинг ишини зўр э'тибор блан кузатди, цехнинг Совет мамлакати заводларида тайёрланган асбоб-ускуналари блан қизиқди. Сўнгра Ҳиндистон Бош министри заводнинг трубапрокат ва коксохимия цехларини кўрди. Ҳамма жойда металлурглар Ж. Неруни қизғин табрикладилар.

Ж. Неру ва унинг ҳамроҳлари блан биргаликда Закавказье металлургия заводи блан Ҳиндистон журналистлари ҳам танишдилар.

Ж. Неру Руставидан ҳарбий — грузин йўли бўйида ҳушманзарали ерда жойлашган Дигом узумчилик совхозига жўнади.

Бош министр Ж. Неру ва унинг қизи Индира Ганди бу ерда узумчилик агротехникаси, ҳосилдорлик, гармселдан ҳимоя қиладиган иҳоталар барпо этиш масалалари блан қизиқдилар.

Кечқурун Ж. Неру ва унинг ҳамроҳлари Тбилисидаги Палиашвили номли давлат опера ва балет театрида Д. Торадзенинг «Горда» номли миллий грузин балетини тамоша қилдилар. Ж. Нерунинг театрда пайдо бўлиши авация блан кутиб олинди.

Грузин журналистлари Ж. Неру блан бирга келган ҳинд журналистлари шарафига қабул маросими ўтказдилар.

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру Тбилисидан жўнаб кетди

ТБИЛИСИ, 14 июнь. (ТАСС). Ҳиндистон Республикасининг бош министри Жавахарлал Неру ва унинг ҳамроҳлари бугун самолётда Тбилисидан Тошкентга учиб кетдилар. Ҳиндистон Республикаси, Совет Иттифоқи ва Грузия ССР давлат байроқлари блан безатилган аэродромда меҳмонларни Грузия ССР Министрлар Советининг раиси Г. Д. Джавахишвили, Грузия КП Марказий Комитетининг биринчи секретари В. П. Мжаванадзе, Грузия ССР Олий Совети Президиумининг раиси М. Д. Чубинидзе, Грузия ССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари ва Грузия ССР Ташқи ишлар министри М. И. Кучава, меҳнаткашлар депутатлари Тбилиси шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси М. К. Матрадзе, жамоатчилик ва матбуот вакиллари узатиб қолдилар.

Аэродромда Г. Д. Джавахишвили Грузия меҳнаткашлари номидан бош министр Ж. Неруга ва ҳинд халқига муваффақиятлар тилади.

Ж. Неру жавоб нутқида шодиёна кутиб олинганлиги учун ташаккур изҳор қилди.

— Фурсатдан фойдаланиб, — деди Ж. Неру, — сизга ва серқуёш Грузиянинг бутун аҳолисига энг яхши тилакларимни билдираман. Мен бу сафаримни доим эсимда сақлайман.

ТАСС нинг таклифига мувофиқ СССР да меҳмон бўлиб турган бир группа ҳинд журналистлари ҳам айни бир вақтда самолетда Тошкентга учиб кетдилар.

Ҳиндистон Республикаси Бош министри Жавахарлал Неру Тошкентга келди

Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Ҳиндистон Республикаси Бош Министри Жавахарлал Неру 14 июньда Тбилисидан Тошкентга келди. У блан бирга унинг қизи Индира Ганди, Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрининг Бош Секретари Н. Р. Пиллаи, Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлиги Европа бўлимининг Мудири М. А. Хусайин, Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси К. П. Ш. Менон ва Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Элчихонасининг Биринчи секретари П. Н. Кауль ҳам келдилар.

Бош Министр Жавахарлал Неруга СССР Ташқи Ишлар Министрининг биринчи Ўринбосари В. В. Кузнецов, СССРнинг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси М. А. Меньшиков, СССР Ташқи Ишлар Министрлиги Протокол бўлимининг мудири Ф. Ф. Молочков ҳамроҳ бўлмоқда.

Ҳиндистон Республикаси, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР давлат байроқлари блан безатилган Тошкент аэродромида Жавахарлал Неруни ва у блан бирга келган кишиларни Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Муҳиддинов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари А. Э. Ниёзов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон ССР Ташқи ишлар министри Г. С. Султонов, Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари С. Н. Нуриддинов ва жамоатчилик ҳамда матбуот вакилларидан жуда кўп киши кутиб олди.

Ҳиндистон Республикаси Гимнининг тантанали садолари янграйди. Унинг кетидан Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР Гимнлари ижро этилади. Болалар Бош Министр Неруга ва унинг қизи Индира Гандига гулдасталар тақдим этадилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Н. А. Муҳиддинов Совет Ўзбекистонининг ҳукумати ва меҳнаткашлари номидан Ҳиндистон Бош Министрини самимий табриклайди. Жавахарлал Неру микрофон олдига келади. У бундай дейди:

— Раис жаноблари, азиз дўстлар, саломалайкум. (Қарсаклар). Мен Ўзбекистонга келишни, сизларни кўришни, сизнинг республикангизда бўлишни кўпдан бери орзу қилиб келган эдим. Биз сизлар блан қўшнимиз, қўшнилар эса одатда, бир-бирларини яхши билишлари керак. Сиз блан бизнинг муносабатларимиз янги эмас. Ҳатто ўтмишда ҳам сиз блан бизнинг ўртамизда ўзаро муносабатлар яхши эди, биз кўп марталаб товар айирбошлашдик, бир-биримизнинг мамлакатимизга саёҳатлар қилдик. Бу эски алоқаларнинг узилиб қолган вақтлари ҳам бўлди. Шу сабабли бизнинг дўстона муносабатларимизнинг яна тикланганлиги жуда қувончли ва ёқимли бир ҳолдир.

Мен сизларнинг ўз республикангизда тез вақт ичида муваффақиятларга эришганлигингиз ҳақида жуда кўп эшитганман. Бу муваффақиятлар давом этади, деб ўйлайман. Сиз бутун дун'ёда тинчлик сақланиши лозимлиги ҳақида гапирдингиз. Бизга аёнки, агар тинчлик бўлмаса, у вақтда сизнинг мамлакатингизда ҳам, менинг мамлакатимда ҳам прогресс бўлиши мумкин эмас. Бинобарин, биз учун тинчлик зарурдир ва биз ҳаммамиз тинчлик йўлида ишлашимиз керак.

Мен Совет Иттифоқида атиги олти кун бўлдим, аммо шу вақт ичида кўп нарсаларни кўрдим, кўп жойларга бордим. Мени ҳамма жойда жуда дўстона ва ғоят самимий кутиб олдилар. Бундан мен жуда мамнун бўлдим. Бугун буерда сиз ҳам мени жуда дўстона ва самимий кутиб олдингиз. Бунинг учун сизга раҳмат. (Қарсаклар). Юқорида айтиб ўтганимча, биз сиз блан қўшнимиз ва шу сабабдан мен ўзимни худди ўз кишиларим орасида тургандай ҳис қилмоқдаман. Бунинг учун сизларга яна раҳмат. (Қарсаклар). («Яшасин Ҳиндистон блан Совет Иттифоқининг дўстлиги!» деган хитоблар. «Ура» овозлари эшитилади).

Аэродромдан тортиб, Жавахарлал Неру учун ажратилган дачагача бўлган бутун йўлда Тошкент аҳолиси меҳмонларни самимий табриклади.

ТАССнинг таклифи блан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган бир группа ҳинд журналистлари ҳам 14 июньда Тошкентга келди.

* * *

Кечқурун Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру, Индира Ганди ва унга ҳамроҳ бўлиб келган кишилар Алишер Навоий номли Ўзбек давлат опера ва балет театрида Ўзбекистоннинг сан'ат усталари ижросида қўйиб берилган катта концертда ҳозир бўлдилар.

Артистлар концерт иштирокчиларининг гулдурос қарсаклари остида Жавахарлал Неруга ва Индира Гандига гулдасталар тақдим этдилар.

Жавахарлал Неру ва Индира Ганди Ўзбекистон ССР Министлар Советининг Раиси Н. А. Муҳиддинов блан бирга саҳнага чиқадилар. Жавахарлал Неру артистларга қарата табрик нутқи сўзлади ва уларнинг сан'атларига юксак баҳо берди. (ЎзТАГ).

Дўстлик виставкаси

Область кутубхонаси ҳаммавақт гавжум бўлади. Бу ерга келган китобхонларнинг аксариятини Ҳиндистон республикасининг ҳаёти, тарихи ва маданиятига оид китоблар қизиқтирмоқда. Улар ҳиндистон ҳақидаги адабиётларни ва бадиий асарларни севиб ўқимоқдалар.

Бу ерда Ҳиндистон республикаси бош министри ва ташқи ишлар министри Жавахарлал Нерунинг СССРга келиши муносабатига бағишлаб катта виставка ва фотомонтаж ташкил қилинди. Виставка ва монтажда Нерунинг рангли портрети, Ҳиндистон сан'ат ва маданият арбобларининг суратлари қўйилган.

Бундан ташқари бу ердаги юздан ортиқ номдаги турли китоблар кишиларнинг э'тиборини жалб қилмоқда. Булар орасида «Миллий масала ва Ҳиндистонда Англия империализми», «Ҳиндистоннинг эзилган ирқлари», «Ҳиндистон сўзламоқда», «Ҳиндистон 2-нчи жаҳон уруши даврида» каби сиёсий, илмий, бадиий асарлар диққатга сазовардир.

Шу блан бирга виставкага Ҳиндистон ёзувчиларидан Кришан Чандр, Хўжа Аҳмад Аббос, Мулк Радж Ананд, Чаттопатхайянинг бадиий асарларидан намуналар қўйилган.

Виставкага қўйилган материаллар китобхонларда катта қизиқиш туғдирмоқда.

Т. ЎРУНОВ.

СССР Олий Совети Президиумининг раиси К. Е. ВОРОШИЛОВ Швеция риксдаги делегациясининг а'золарини қабул қилди

13 июньда СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов Швеция риксдагининг ҳозирги вақтда СССР Олий Совети таклифига биноан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган делегацияси а'золарини қабул қилди.

К. Е. Ворошилов Швеция парламентининг депутатларини Совет Иттифоқининг энг яқин қўшниларидан бири бўлган швед халқининг вакиллари сифатида табриклаб, бундай деди:

— Мен ишонаманки, сизларнинг Совет Иттифоқига келишингиз халқларимиз ўртасида мавжуд бўлган дўстона муносабатларни янада кўпроқ мустаҳкамлайди, тинчликни сақлаш ишига ёрдам беради. Бир-бирига делегациялар юбориб туриш, шунингдек савдо алоқаларини ва маданий алоқаларни кенгайтириш ана шу дўстликни ривожлантириш учун катта аҳамиятга эгадир.

Делегация раҳбари, Швеция риксдаги иккинчи палатасининг раиси Густав Нильссон делегатларнинг К. Е. Ворошилов блан учрашиш имкониятига эга бўлганликларидан мамнун эканлигини айтди.

— Мамлакат бўйлаб қилинган сафар вақтида,—деди Густав Нильссон,—бизларни ҳамма жойда ғоят самимият блан кутиб олдилар. Мамлакатингизнинг ҳамма жойларида кучайиб кетаётган ижодий меҳнат бизларда катта таассурот қолдирди. Риксдаг СССРга ўз делегациясини юборишга қарор қилганида, буни шу нарсани яхши тушунгани ҳолда қилдики, делегациянинг сафари мамлакатларимизни яқинлаштиришга ҳамда Совет Иттифоқи ва Швеция халқлари ўртасида ўзаро ишончни мустаҳкамлашга ёрдам беради.

К. Е. Ворошиловнинг илтимосига биноан делегатлар Совет Иттифоқида бўлган вақтда олган таассуротларини сўзлаб бердилар.

Самимий, дўстона вазиятда ўтган суҳбат охирида К. Е. Ворошилов делегация а'золарига Совет Иттифоқи блан Швеция ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлашга қаратилган ўз фаолиятларида муваффақиятлар тилади.

Швециянинг СССРдаги Фавқулотдда ва Мухтор Элчиси Рольф Р. Сульман делегацияга ҳамроҳ бўлди.

Қабул маросимида СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Н. М. Пегов, СССР Ташқи Ишлар Министрининг Биринчи Ўринбосари А. А. Громико, СССР Олий Совети Президиуми Секретарининг Ўринбосари А. Ф. Горкин, СССРнинг Швециядаги Элчихонаси маслаҳатчиси Н. М. Луньков ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру Тошкентга келди. Суратда: Тошкент аэродромида Жавахарлал Нерунинг кутиб олиниши.
А. Палехов фотоси.

Ўртоқ Н. А. БУЛГАНИННИНГ олтмиш ёшга тўлиши муносабати блан табрик телеграммалари

КПСС МҚ Президиумининг а'зоси ва СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Николай Александрович БУЛГАНИНГА

МОСКВА,

Қадрдон ўртоқ Николай Александрович Булганин!

Германия Бирлашган социалистик партиясининг Марказий Комитети Сизнинг 60 ёшга тўлганлигингиз муносабати блан немис ишчилар синфи номидан ва халқимизнинг барча тинчликсевар кучлари номидан Сизга самимий табрикларини ва қардошлик саломларини йўллайди.

Немис ишчилар синфи ва халқимизнинг барча тинчликсевар кучлари Сизни Ленин ва Сталиннинг содиқ шогирди ҳамда жанговар сафдоши деб, КПСС тарбиялаган ва курашда синалган садоқатли партия ҳамда давлат арбоби деб, шонли КПССнинг ва тинчликсевар Совет давлатининг отоқли намояндаси деб табриклайди.

Халқингизнинг тинчликсевар кучлари империалистик уруш оловини ёқувчиларнинг авантюристик планларининг олдини олиш учун ва Европада тинчликни та'минлаш мақсадида коллектив хавфсизликнинг ҳақиқий системасини барпо этиш учун бошқа ҳамма тинчликсевар халқлар блан биргаликда бутун кучқувватини сарфлаётган қаҳрамон совет халқини Сиз орқали ҳурмат қилмоқдалар.

Қадрдон ўртоқ Н. А. Булганин! Сизнинг 60 ёшга тўлганлигингиз муносабати блан изҳор қилаётган табрикларимизни Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ва Совет Ҳукуматининг бизларга Германияни тинчликсеварлик ва демократик асосда қайтадан бирлаштириш учун олиб бораётган оғир курашимизда ҳамда Германия Демократик Республикасида социализм асосларини барпо этишда бераётган ҳартарафлама доимий ёрдам учун самимий миннатдорлик блан бирга йўлламоқдамиз.

Совет халқининг ва барча тинчликсевар халқларнинг бахтсаодати йўлида СССР Министрлар Советн Раиси сифатида жуда мас'улиятли вазифани бажаришингиз учун Сизга туғилган кунингизда сиҳат-саломатлик, ижодий куч-қувват ва узоқ умр тилаймиз.

Германия Бирлашган социалистик партиясининг Марказий Комитети В. УЛЬБРИХТ.

Берлин, 1955 йил 11 июнь.

Германия Демократик Республикаси Бош Министрининг телеграммаси

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Николай Александрович БУЛГАНИНГА

МОСКВА

Қадрдон ўртоқ Булганин!

Сизнинг 60 ёшга тўлганингиз муносабати блан Германия Демократик Республикаси Ҳукумати номидан ва ўз номимдан Сизга самимий табрик ва энг яхши тилаклар йўллайман.

Совет Ҳукумати бутун дун'ёда тинчликни сақлаш учун, Европада коллектив хавфсизлик системасини барпо этиш учун Сизнинг амалий раҳбарлигингизда қат'ият блан ва тинмай кураш олиб бормоқда. Бундай коллектив хавфсизлик системаси герман масаласини тинч йўл блан ҳал қилиш учун қулай замин яратиб берган бўлур эди.

Миллионларча немис ватанпарварлари бугун Сизнинг 60 йиллигингизни нишонлаб, тинчликда яхши ҳаёт қуриш ишида ва немис халқининг энг муҳим ҳаётий, миллий масалаларини ҳал этишда Совет Иттифоқининг немис халқига кўрсатган қардошлик ёрдамини айниқса қониқиш блан эсга олмоқдалар.

Европа мамлакатларининг Варшава конференциясида Сиз бундай деган эдингиз:

«Биз озод, тинчликсевар ва демократик давлат сифатида бирлашган Германияни тиклаш тарафдори бўлиб келдик ва ҳозир ҳам шунга тарафдормиз».

Миллионларча немис ватанпарварлари бу сўзлардан Ғарбий Германияда милитаризмнинг тикланишига қарши кураш олиб бориш учун ҳамда бирлашган, тинчликсевар ва демократик Германияни барпо этиш йўлида кураш олиб бориш учун янги куч олмоқдалар. Бугун Германиянинг ватанпарвар кучлари бу курашни улуғ, қудратли Совет Иттифоқи блан ёнма-ён туриб ва бутун дун'ёдаги барча тинчликсевар кучлар блан ёнма-ён туриб олиб борадилар, деб билдирган ва'дамизни қабул қилгайсиз.

Қадрдон ўртоқ Булганин, кўп йиллар сиҳат-саломат бўлишингизни ҳамда тинчлик, тараққиёт ва совет халқларининг бахт-саодати ишига ва тинчликка хизмат қилаётган ишингизда Сизга битмас-туганмас ижодий куч-ғайрат тилайман.

Самимий дўстлик истаклари блан О. ГРОТЕВОЛ,

Берлин, 1955 йил 11 июнь.

СССР Министрлар Советининг Раиси Николай Александрович БУЛГАНИНГА

Ҳурматли ўртоқ Раис, туғилган кунингизга 60 йил тўлганлиги муносабати блан Корея Халқ-Демократик Республикаси ҳукумати номидан ва шахсан ўз номимдан Сизга, Совет давлатининг отоқли арбобига ва коммунизм ғалабаси учун қат'ият блан курашучига самимий табриклар йўллайман.

Совет халқининг бахт-саодати учун ва бутун дун'ёда тинчлик учун қилаётган олижаноб ишингизда Сизга энг яхши муваффақиятлар тилайман.

КХДР Министрлар Кабинетининг Раиси КИМ ИР СЕН.

1955 йил, 10 июнь.
Пхеньян.

ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. А. БУЛГАНИНГА

Қадрдон Николай Александрович, 60 ёшга тўлганлигингиз муносабати блан энг самимий салом ва табрикларимни қабул қилгайсиз. Ўз мустақиллиги учун Совет Иттифоқидан миннатдор бўлган чехословак халқи Сизни Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ва Совет Ҳукуматининг илғор арбоби деб, халқларимизнинг бузилмас ва абадий дўстлигини мустаҳкамлаш ҳамда ривожлантириш ишида ҳам бебаҳо хизматлари бўлган арбоби деб ҳурмат қилади.

Қадрдон Николай Александрович, совет халқининг бахтсаодати йўлида, тинчлик ва халқлар ўртасидаги дўстона ҳамкорлик йўлида мас'улиятли ишингизни яна кўп йиллар муваффақиятли давом эттираолишингиз учун бутун меҳнаткаш халқимиз блан биргаликда Сизга чин қалбдан сиҳат-саломатлик ва кўп ижодий куч-ғайрат тилаймиз.

ВИЛЬЯМ ШИРОКИЙ,
Чехословакия Республикаси Ҳукуматининг Раиси.

Прага, 1955 йил 10 июнь.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. А. БУЛГАНИНГА

Ўртоқ Бош Министр, туғилган кунингизга олтмиш йил тўлганлиги муносабати блан менга албан халқи, Албания Халқ Республикаси Ҳукумати номидан ва шахсан ўз номимдан Сизга энг самимий саломлар топширишимга ва қардош совет халқи учун хизмат қилиш ишида узоқ умр ҳамда тўла сиҳат-саломатлик тилашимга, коммунизм қуришда ва бутун дун'ёда тинчликни ҳамда хавфсизликни та'минлаш учун курашда Совет Иттифоқига тобора кўпроқ муваффақиятлар тилашимга рухсат этгайсиз.

МЕХМЕТ ШЕХУ
Албания Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси

Тирана, 1955 йил 10 июнь.

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. БУЛГАНИН Жаноб олийларига

МОСКВА

Раис жаноблари, Сизнинг олтмиш ёшга тўлган кунингизда Финляндия Ҳукуматидан ва шахсан мендан самимий табрикларни ва Сизга сиҳат-саломатлик истаб ҳамда улуғ Совет Иттифоқи халқларининг бахт-саодати йўлидаги фаолиятингизда муваффақиятлар истаб изҳор қилган тилакларни қабул қилгайсиз.

УРХО КЕККОНЕН,
Финляндия Бош Министри.

Хельсинки, 1955 йил 11 июнь.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Министрлар Советн Раиси Маршал Николай Александрович БУЛГАНИН Жаноб олийларига

МОСКВА.

Бугун нишонланаётган олтмиш йиллигингиз муносабати блан Сиз Жаноб Олийларига энг самимий табрикларимни йўллайман ва Сиз келгусида ҳам бутун дун'ёда тинчликни сақлашга муваффақиятли равишда ёрдам бераоласиз деб умид қиламан.

Федераль Канцлер
ЮЛИУС РААБ.

Вена, 1955 йил 11 июнь.

СССР, АҚШ, Буюк Британия ва Франция ҳукуматлари бошлиқларининг кенгашига доир

Совет Ҳукумати тўрт давлат Ҳукуматлари Бошлиқларининг Кенгаши тўғрисидаги масала юзасидан 26 майда Франция Ҳукуматига нота юборганлиги ҳақида хабар берилган эди. Совет Ҳукуматининг шундай ноталари АҚШ ва Буюк Британия ҳукуматларига ҳам юборилган эди.

6 июньда Франция, АҚШ ва Буюк Британия Ҳукуматларининг жавоб ноталари олинди. Қуйида Франция Ҳукумати нотасининг тексти келтирилади:

«Франция элчихонаси Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Ташқи Ишлар Министрлигига ўз ҳурматини изҳор қилади ва унга қуйидагиларни ма'лум қилиш шарафига муяссардир.

Франция, Бирлашган Корольлик ва Қўшма Штатлар Ҳукуматлари тўрт Ҳукумат Бошлиқларининг яқин орада учрашуви тўғрисидаги таклиф блан 1955 йил 10 майда Совет Ҳукуматига юборган ноталарига асосланадилар. Улар шуни эслатиб ўтадиларки, тўрт Ташқи Ишлар Министри 14 ва 15 майда Венада ғайрирасмий суратда олиб борилган музокаралар вақтида бундай учрашув мақбулдир деган фикрга келдилар ва бу фикр СССР Ташқи Ишлар Министрлигининг 26 майдаги нотасида тасдиқланади, деб қониқиш блан қайд қиладилар.

Ҳукуматлар Бошлиқларининг учрашиш жойи тўғрисида шуни эслатиб ўтиш мумкинки, уч Ҳукумат Ташқи Ишлар Министрлари Венада учрашган вақтларида Лозаннада учрашишни таклиф этган эдилар, совет Ташқи Ишлар Министри эса Венада учрашишни таклиф этди. Бу таклиф Совет Ҳукуматининг 26 майдаги нотасида та'кидланди. Учрашиш жойи тўғрисида турли фикрлар баён қилинганлигини э'тиборга олиб, Франция, Бирлашган Корольлик ва Қўшма Штатлар Ҳукуматлари эндиликда тўрт Ҳукумат Бошлиқлари Жанвада учрашсинлар, деб таклиф қиладилар. Жанва шундай кенгашни ўтказиш учун жуда яхши моддий имкониятларга эга бўлган шаҳардир.

Бинобарин, уч Ҳукумат тўрт Ҳукумат бошлиқлари Жанвада 18 июльдан тортиб 21 июльгача учрашсинлар, деб таклиф этади.

Улар Швейцария Ҳукумати блан келишиб олиш имкониятига эга бўлиш учун мумкин қадар тезроқ жавоб олсалар, жуда хурсанд бўлур эдилар. Швейцария Ҳукумати Жанвада юқорида айтиб ўтилган муддатларда кенгаш ўтказилишига рози эканлигини уч Ҳукуматга ма'лум қилди.

Москва, 1955 йил 6 июнь».

13 июньда Совет Ҳукумати Франция Ҳукуматига нота юборди. Қуйида бу нотанинг тексти э'лон қилинади:

«СССР Ташқи Ишлар Министрлиги Франция Элчихонасига ўз ҳурматини изҳор қилади ва Элчихонанинг 6 июньдаги нотаси муносабати блан қуйидагиларни ма'лум қилиш шарафига эгадир:

Совет Ҳукумати Франция Ҳукуматининг 10 майдаги нотасига жавобан 26 майда юборган нотасида, Кенгашнинг мақсади халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатиш ва давлатлар ўртасидаги муносабатларда ўзаро ишончни мустаҳкамлашдан иборат бўлиши кераклигини кўзда тутиб Франция, Совет Иттифоқи, Америка Қўшма Штатлари ва Буюк Британия Ҳукуматлари Бошлиқлари Кенгашининг чақирилишига ижобий қараганлигини билдирди.

Совет Ҳукумати тўрт давлат Ҳукуматлари Бошлиқлари Кенгашининг 18 июльда Жанвада очилишига розидир. Шу блан бирга, Совет Ҳукумати қуйидагиларни та'кидламай ўтаолмайди: Франция Ҳукуматининг 6 июньдаги нотасида Кенгашнинг — уч—тўрт кун давом этиши кераклиги кўрсатилади ва Совет Ҳукуматининг 26 майдаги нотасида мазкур Кенгашнинг вазифалари тўғрисида кўтарилган муҳим масала четлаб ўтилади. Ҳозирги шароитда Кенгашда қатнашучи тўрт давлат Ҳукуматларининг бутун ҳаракати, даставвал, Кенгашнинг асосий вазифасини бажаришни та'минлашга, я'ни халқаро муносабатлардаги кескинликни юмшатишга қаратилиши лозим.

Совет Ҳукумати Швейцария Ҳукуматининг Жанвада мазкур Кенгашни ўтказишга розилик билдирганлигини қаноат блан ма'лумотга олади.

Шу мазмундаги ноталар Буюк Британия ва АҚШ ҳукуматларига ҳам юборилади.

Москва, 1955 йил 13 июнь».

ТАСС баёноти

Америка Қўшма Штатларининг давлат секретари Даллес жаноблари СССР, АҚШ, Англия ва Франция Ҳукуматлари Бошлиқларининг бўлажак Кенгаши тўғрисида яқинда матбуот вакилларига баёнот берди. Бу баёнотда Кенгашнинг муваффақияти, даставвал, Совет Иттифоқининг халқаро проблемаларни ҳал этишда «янги конструктив руҳ»ни ифода этишга тайёрлигига боғлиқдир, деб да'во қилинади. Шу блан бирга, Даллес жаноблари ана шу Кенгаш муносабати блан Совет Ҳукуматининг ниятлари жиддий эканлигига шубҳа қилмоқчи бўлиб уринди. Даллес жанобларининг баёнотида Америка Қўшма Штатлари «Шарқий Европа мамлакатлари проблемаси» ва «халқаро коммунизмнинг фаолияти тўғрисидаги масала» каби масалаларни Кенгаш муҳокамасига қўйишни ҳам кўзда тутади, дейилади.

Шу муносабат блан му'табар совет доиралари қуйидагиларни ма'лум қилдилар.

Даллес жанобларининг баёноти АҚШ раҳбар арбобларининг бундан илгари сўзлаган нутқларида ҳам ўтказилган йўлнинг давомидир. бундай йўлнинг асоссизлиги Совет Ҳукуматининг 1955 йил 26 майда АҚШ Ҳукуматига юборган нотасида аниқ кўрсатиб берилган эди. Даллес жаноблари, шунингдек АҚШдаги бошқа ба'зи давлат арбоблари Ҳукуматлар бошлиқларининг яқинда ўтказиладиган Кенгашига «зўравонлик позицияси»дан иборат маш'ум сиёсат нуқтаи назаридан қараб ва Кенгашнинг муваффақияти, даставвал, Совет Иттифоқининг позициясига боғлиқ бўлади, деб да'во қилишга уринишлари блан Кенгашнинг ишларини енгиллаштиришга эмас, балки Кенгаш олдидан вазиятни мураккаблаштириш ва Кенгашнинг ишларида қийинчиликлар вужудга келтиришга ҳаракат қилаётганликларини кўрсатади. Ҳолбуки ҳарқандай халқаро кенгашнинг муваффақияти унда қатнашучи барча мамлакатларнинг музокараларда иштирок қилучи барча мамлакатларнинг манфаатларини тегишинча э'тиборга олиб, халқаро проблемаларни ҳал этишга ёрдам беришга тайёр бўлишларига боғлиқдир. Музокаралар олиб бориш учун томонларнинг бирига қандайдир шарт қўйиш ҳақидаги да'волар бема'ни да'водир. Ҳарҳолда Совет Иттифоқига нисбатан шундай методларни қўлланиш аввалдагидек ҳозирда ҳам муваффақиятли чиқиши мумкин эмаслигини эсдан чиқармаслик керак эди.

Кенгаш «Шарқий Европа мамлакатлари проблемаси» каби масалаларни ёки «халқаро коммунизмнинг фаолияти тўғрисида»ги масалани муҳокама қилиши керак деган мулоҳазалар ҳам Кенгашда ижобий натижаларга эришиш истагига сра тўғри келмайди. Ҳарбир кишига шу нарса аён бўлиши керакки, «Шарқий Европа мамлакатлари проблемаси» деган проблема йўқ, чунки бу мамлакатларнинг халқлари эксплуататорлар ҳокимиятини ағдариб ташлаб, ўз мамлакатларида халқ-демократик ҳокимиятини ўрнатдилар ва ўзларининг ички ишларига ҳечкимнинг аралашувига йўл қўймайдилар.

«Халқаро коммунизмнинг фаолияти тўғрисида»ги масалага келганда, Даллес жаноблари тўрт давлат Кенгашида, масалан, «халқаро капитализмнинг фаолияти тўғрисида»ги масалани қўйишга қандай қараган бўлар эди, деб сўраш ўринлидир.

Даллес жанобларининг ана шундай мулоҳазалари халқаро ҳаётнинг ҳақиқатан ҳам муҳим бўлган масалаларидан, чунончи давлатларнинг қурол-яроғларини камайтириш ва атом қуролини тақиқлаш, Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш, Осиёда ва Узоқ Шарқда тинчлик ҳамда хавфсизликни та'минлаш, Хитой Халқ Республикасининг БМТдаги қонуний ҳуқуқларини тиклаш ва шулар сингари бошқа масалардан жамоат доираларининг э'тиборини четга тортишга уринишдан бошқа бир нарса эмаслиги аён эмасми.

Совет Иттифоқининг халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатиш мақсадида кўрган янги тадбирлари халқаро вазиятга кучли та'сир кўрсатди. Австрия блан Давлат Шартномасининг тузилганлиги, СССР Ҳукуматининг қурол-яроғларни камайтириш, атом қуролини тақиқлаш ва янги уруш хавфини йўқотиш масалалари юзасидан киритган таклифлари, Совет-Югославия музокаралари (бу музокаралар СССР блан Югославия ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш ва яхшилашга олиб келди), СССР блан Германия федерал Республикаси ўртасида дипломатик ва савдо муносабатларини ўрнатиш ҳақидаги таклиф, Япония блан бошланган музокаралар ва шу сингарилар ана шундай тадбирлардандир. Буларнинг ҳаммаси Совет Иттифоқининг давлатлар ўртасидаги ўзаро ишончни мустаҳкамлаш ишига, тинчликни мустаҳкамлаш ишига қўшган катта ҳиссаси бўлди.

Агар ҳозирги шароитда Американинг раҳбар арбоблари АҚШ Ҳукуматлар Бошлиқлари Кенгашига халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатишга қаратилган қандайдир конструктив таклифлар блан боришни кўзда тутмайди, балки Совет Иттифоқининг қандайдир «ён бериши»ни кутади, деб уқтириб ўтишни ўзлари учун муносиб деб ҳисобласалар, бу ҳол Совет Ҳукуматининг кўрган тадбирлари натижасида халқаро муносабатлардаги кескинликнинг юмшайбошлаганлиги ба'зибировларга мақбул бўлмаганлигини кўрсатади, холос. Ба'зибировлар бунинг аксича, халқлар зиммасига оғир юк бўлиб тушадиган зўр бериб қуролланишни янада авж олдириб, ана шундай кескинликни сақлаб қолишни истасалар керак.

Совет Ҳукумати тўрт давлат Ҳукуматлари Бошлиқлари Кенгашининг вазифаси халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатишдан, давлатлар ўртасида ишончни мустаҳкамлашдан иборат деб ҳисоблаганлигини кўп марта ма'лум қилди.

Манфаатдор бўлган барча давлатлар сўзда эмас, балки амалда шунга интилган тақдирда, Кенгашда ижобий натижаларга эришиш мумкин.

САВОЛЛАРГА ЖАВОБ

Тинчлик, озодлик ва мустақиллик учун кураш йўлида

Тошкент қишлоқ хўжалиги институтининг студентларидан О. Исмоилов, Е. Матмуродов ва С. Ёқубов ўртоқлар мустамлака ва қарам мамлакатлардаги миллий-озодлик ҳаракати тўғрисида ма'лумот беришимизни илтимос қилганлар. Қуйида биз шу ўртоқларга жавоб қайтардик.

Ҳозирги вақтда мустамлака ва қарам мамлакатларда миллий-озодлик ҳаракатининг тобора кенгайиб бораётганлиги ва бу ҳаракатнинг янгидан-янги муваффақиятларга эришаётганлиги совет ва бутун дун'ё жамоатчилиги кенг доираларининг диққатини қизғин жалб қилмоқда. Бу масала ҳозирги халқаро ҳаётдаги асосий масалалардан бири бўлиб, бутун дун'ёда тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлашда муҳим аҳамиятга эга.

Марксизм-ленинизмнинг та'лим беришича. капитализмнинг социализм блан алмашинуви империализм асоратидаги мустамлака ва қарам мамлакатлар халқларининг миллий-озодлик ҳаракатининг ўсиб боришига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Империализм дун'ёни иккига, я'ни бир ҳовуч «цивилизациялашган» ҳукмрон миллатларга ҳамда мустамлака ва яриммустамлакалардаги кўпчилик мазлум халқларга ажратиб, миллий зулмни янада кучайтирди. Бу эса мустамлакачилик зулми остида эзилиб келаётган халқларнинг озодлик учун курашини авж олдириб юборди. Чунки, империализмнинг мустамлакачилик системаси халқларнинг эзувчиларга қарши курашини қонуний равишда келтириб чиқаради. Бу кураш капитализм тараққиётининг империализм босқичидаги энг катта зиддиятларидан бирини, я'ни метрополиялар блан мустамлакалар ўртасидаги зиддиятни яққол ифодалайди.

Шундай қилиб, империализм даврида миллий масала ўзининг илгариги рамкасидан анча ташқарига чиқди. Бу масала давлатнинг ўз ички масаласидан давлатлар ўртасидаги масалага, мустамлака ва қарам мамлакатлардаги халқларнинг империализм асоратидан озод бўлиши тўғрисидаги халқаро масалага. ер юзи аҳолисининг жуда катта кўпчилигининг тақдири тўғрисидаги масалага айланди.

Меҳнаткашларнинг буюк доҳиси ва марксизмнинг гениал назариячиси В. И. Ленин миллий масала блан мустамлакалар тўғрисидаги масала бир-бири блан узвий боғлиқ эканлигини та'кидлаб кўрсатган эди. Ленин Маркс ва Энгельснинг миллий масала тўғрисидаги идеяларини бир ерга тўплаб ҳамда бу идеяларни ижодий ривожлантириб, империализм даврида мустамлакалардаги халқ революциялари ҳақидаги бирдан-бир изчил та'лимотни яратди.

Оламшумул-тарихий аҳамиятга эга бўлган Улуғ Октябрь социалистик революцияси кишилик тарихида ишчилар синфи раҳбарлик ролини ўйнайдиган миллий-озодлик ҳаракатлари даврини ҳам бошлаб берди.

Ленин 1922 йилдаёқ эндиликда кўпчиликнинг уйғонганлиги ва ҳаракатга келганлиги, бу ҳаракатни энг кучли ва «қудратли» давлатлар ҳам тўхтатаолмаслиги тўғрисида гапириб ўтган эди.

Мустамлака ва яриммустамлака мамлакатлардаги халқларнинг империализм асорати ва зулмидан озод бўлишлари муқаррар эканлигини Ленин доҳиёна тарзда кўрсатиб берган эди. Лениннинг бу фикрини тарих воқиалари кун сайин исботлаб бормоқда.

Ҳозирги вақтда мустамлакалардаги миллий-озодлик ҳаракати тобора кенгайиб бораётир ва янгидан-янги муваффақиятларга эришаётир. Бу ҳаракатнинг юзмиллионларча кишиларга озодлик ва мустақиллик олиб келаётганлигини ҳамма кўриб турипти.

Иккинчи жаҳон урушидан сўнг халқларнинг миллий-озодлик ҳаракатида жиддий ўзгаришлар бўлиб ўтди. Бу ўзгаришлар миллий-озодлик ҳаракати ўз тараққиётининг янги фазасига кирганлигидан далолат беради.

Бундан ўн йил илгари фашистлар Германияси ва империалистик Япония устидан Совет Иттифоқи ва унинг иттифоқчилари қозонган оламшумул-тарихий ғалаба халқаро вазиятни социализм ва демократия фойдасига тубдан ўзгартирди.

Урушдан сўнг жаҳон капитализм лагери блан бир қаторда Совет Иттифоқи ва Хитой Халқ Республикаси бошчилигидаги социализм ва демократиянинг қудратли лагери вужудга келди. Бу лагерь эндиликда 900 миллион кишилик аҳолиси бўлган 12 мамлакатни бирлаштиргандир.

Капитализм системаси айниқса иккинчи жаҳон урушидан кейин жуда заифлашиб қолди. Осиёнинг бирқанча мамлакатларида яшовчи халқларнинг империализм ҳукмронлигини тугатишлари, ўз мамлакатларида халқ-демократик тузумини барпо этишлари учун зарур шароит вужудга келди. Мустамлака ва қарам мамлакатлардаги халқларнинг озодлик ва мустақиллик йўлидаги кураши янги куч блан янада қудратлироқ тусга кирабошлади. Бирқанча мамлакатлар, шу жумладан 600 миллион аҳолиси бўлган Хитой империализм системасидан чиқиб қолди. Хитой халқ революциясининг ғалаба қилганлиги жаҳон тарихида муҳим роль ўйнади. Эндиликда ёш Хитой Халқ Республикаси янги ҳаёт — социализм қуриш йўлига ўтиб олди.

Хитой халқ революциясининг ғалабаси фақат Хитой тарихидагина эмас, балки империализм зулми остида эзилиб келаётган барча Осиё мамлакатларининг тарихида ҳам янги, ажойиб саҳифани очди. Бу ғалаба империализмга берилган яна бир қақшатқич зарба бўлди.

Хитой халқининг ғалабаси натижасида бутун дун'ёда ва айниқса Осиёда тинчлик, демократия ва социализм лагерининг позицияси мустаҳкамланди, унинг иқтисодий, одам ва бошқа ресурслари бирнеча ҳисса ошиб кетди. Энди капитализм Хитой сингари жуда катта давлатни иқтисодий жиҳатдан шафқатсиз эксплуатация қилиш имкониятидан бутунлай маҳрум бўлди. Шу блан бирга, империалистларнинг бозор ва хомаш'ё манба'ларини қўлга киритиш, четга капитал чиқариш учун бўлган ўзаро кураши янада кескин тус олди.

Хитой халқ революциясининг ғалаба қилганлиги империалистларнинг ва айниқса америка империалистларининг иқтисодий ва стратегик позициясинигина эмас, балки сиёсий позициясини ҳам анча бўшаштириб қўйди.

Корея Халқ Демократик Республикаси ва Вьетнам Демократик Республикасининг тузилганлиги ҳам империализмга кучли зарба бўлиб тушди.

Ҳинди-Хитой халқларининг озодлик ва мустақиллик учун олиб борган кураши Шарқи-Жанубий Осиёдаги мустамлака мамлакатларга жуда катта та'сир кўрсатди.

Америка империалистлари ва бошқа империалистик давлатларнинг иккинчи жаҳон урушидан сўнг Хитойда, Кореяда ва Ҳинди-Хитойда қўллаган қонли авантюралари халқларнинг тинчлик, озодлик ва мустақиллик йўлидаги курашини ҳарбий авантюралар қилиш блан тўхтатиш мумкин эмаслигини, бундай авантюра миллий-озодлик ҳаракатини янада авж олдириб юборажагини ҳамда мустамлакачилик системасининг тугатилишига, империализмнинг емирилишига олиб келишини яққол кўрсатди.

Узоқ вақтлардан бери четэл ҳукмдорлари зулми остида эзилиб келган буюк Ҳиндистон халқи эндиликда мустақил ривожланиш йўлига ўтиб олди. Индонезия ва Бирма халқлари ҳам ана шу йўлдан дадил олға бормоқдалар. Шарқ мамлакатларидаги халқларнинг эркин, мустақил ҳаёт кечириш йўлига бирин-кетин ўтиб бораётганликлари империалистларни жуда ташвишлантириб қўймоқда.

Ҳечқандай муболағасиз айтиш мумкинки. Шарқдаги халқлар ҳозирги вақтда жаҳон тарихида жуда катта ва қудратли кучга айландилар.

Кейинги вақтларда бўлиб ўтган воқиалар Шарқ халқларининг халқаро майдонда жуда катта кучга эга эканлигини аниқ кўрсатди. Хитой ва Ҳиндистон давлатлари томонидан тотув яшашнинг беш принципи э'лон қилинганлиги бунинг ёрқин далилидир. Ана шу давлатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларни белгиловчи бу принципларда: территориал бутунликни ва суверенитетни ўзаро ҳурмат қилиш, ҳужум қилишмаслик, бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик, тенглик ва ўзаро манфаатдорлик, тотув яшаш каби муҳим масалалар назарда тутилади.

Яқинда ўтказилган Бандунг (Индонезия) конференцияси Осиё ва Африкада яшовчи халқларнинг тинчликка ва мустақил ҳаёт кечиришга бўлган қат'ий иродаларини яққол намойиш қилиб кўрсатди. Кишилик тарихида биринчи марта чақирилган бу конференцияда Осиё ва Африкадаги 29 мамлакат вакиллари иштирок этдилар. Конференция қатнашчилари бўлган мамлакатларнинг халқлари ер юзи аҳолисининг бешдан уч қисмини ташкил этади. Бандунг конференциясида ўз бўйнидан империализмнинг қуллик бўйинтуруғини улоқтириб ташлаган ва мустақил ҳаёт кечириш йўлига ўтиб олган давлатлар блан бир қаторда четэлли «ҳимоячилар» зулми остида ҳануз эзилиб келаётган мамлакатлар ҳам қатнашдилар.

Конференцияда қатнашган давлатларнинг халқаро ҳаётдаги айрим масалаларга қандай муносабатда бўлишларидан қат'ий назар, у мамлакатлар аҳолисининг кўпчилиги тинчлик, озодлик ва мустақиллик учун, тотув ва ўзаро ҳамкорлик асосида яшаш позициясида мустаҳкам туражаги аниқ факт бўлиб қолди.

Миллий-озодлик ҳаракатининг ҳозирги вақтдаги ўзига хос янги хусусиятлари нималардан иборат?

Даставвал шуни уқтириб ўтиш керакки, ҳозир мустамлака мамлакатларининг барчасида ҳам пролетариат ва унинг жанговар авангарди бўлган коммунистик партиялар миллий-озодлик ҳаракатида раҳбарлик ролини ўйнамоқда. Коммунистик партияларнинг халқ оммаси ўртасидаги та'сири ва обрўси кун сайин ортиб бораётир. Халқлари озодлик учун кескин кураш олиб бораётган бирқанча мамлакатларда ишчилар синфи қудратли ва раҳбар куч сифатида майдонга чиқмоқда.

Миллий-озодлик ҳаракатининг ўзига хос янги хусусиятларидан яна бири шундан иборатки, кўпчилик мустамлака ва қарам мамлакатларда халқ-озодлик армияси тузилган бўлиб, у армия ҳозирги вақтда колонизаторларга қарши муваффақият блан кураш олиб бормоқда.

Мустамлака ва қарам мамлакатларда халқ демократик, миллий-озодлик фронтларининг вужудга келганлиги жуда катта воқиадир. Бу фронтлар мамлакатнинг империализмга ва феодализмга қарши бўлган барча прогрессив кучларини бирлаштиради. Ана шу ягона миллий фронтга ишчилар синфи, хунармандлар, деҳқонлар, интеллигенция ва миллий буржуазиянинг энг прогрессив қисми уюшган бўлиб, уларга коммунистик партиялар раҳбарлик қилмоқда.

Миллий-озодлик ҳаракати ҳозирги даврда илғор кишиларнинг тинчликни ва умумий хавфсизликни сақлаш учун олиб бораётган кураши блан қўшилиб бормоқда. Озодлик учун курашаётган халқлар тинчлик тарафдорлари танлаган тўғри йўлни тамомила қўллаб-қувватламоқдалар.

Шуни алоҳида уқтириб ўтиш керакки, империализм мустамлакачилик системасининг чуқур кризиси империализмни ҳалокат ёқасига келтириб қўймоқда. Мустамлака ва қарам мамлакатларда миллий-озодлик ҳаракатининг авж олиб бораётганлиги капиталистик мамлакатлардаги синфий курашнинг янада кескинлашувига жуда катта та'сир кўрсатмоқда, капиталистик монополиялар кучини заифлаштирмоқда, империалистик давлатлар ўртасидаги қарама-қаршиликни кучайтириб юбормоқда.

Мустамлака ва қарам мамлакатлардаги халқлар ўз ишчилар синфи ва унинг жанговар авангарди — коммунистик партиялар етакчилигида жуда катта куч сифатида тинчлик, озодлик ва мустақиллик учун курашмоқдалар. Улар асорат ва зулм кишанларини, шубҳасиз, парчалаб ташлайдилар, бахтли ва фаровон ҳаёт йўлига ўтиб оладилар. Уларнинг ана шу олижаноб мақсад йўлида олиб бораётган курашини Совет Иттифоқининг халқлари ва бутун прогрессив инсоният самимий табрикламоқда ва уларга кишиликнинг бахтли келажаги учун курашда янгидан-янги муваффақиятлар тиламоқда.

Б. ЛУНИН.

СОВЕТ-ҲИНДИСТОН ХАЛҚЛАРИНИНГ ДЎСТЛИГИ МУСТАҲКАМЛАНСИН!

Ҳиндистонда

Яқинда мен бир группа совет маданияти арбоблари блан Ҳиндистонда бўлдим. Бу саёҳатдан олган таассуротларим шу қадар ранг-баранг, шу қадар қизиқарли, шу қадар бойки, уларни айтиб тугатиш қийин.

Ҳиндистонли дўстларимиз бизни қадрли меҳмонлардек қучоқларини кенг очиб, қувонч блан кутиб олдилар.

Биз Ҳиндистон республикасининг традицион байрами «Республика куни»га таклиф этилган эдик. Бу катта миллий байрамдан жуда кўп, рангба-ранг таассуротлар олдик. Трибуна олдидан ҳарбийлар, граждан кийимидаги уруш ветеранлари ўтар, ҳисобсиз музикантлар улуғвор, ёқимли куйларни чалиб туришарди.

Параддан сўнг халқ карнавали бошланди. Трибуна олдидан ҳамма штатлардан келган бадиий ҳаваскорлик коллективлари ўз миллий сан'атларини намойиш қилиб ўтишарди. Мана рассомлик ва ҳайкалтарошлик сан'ати намуналарини намойиш қилиб бораётган Ҳайдаробод штатининг вакиллари. Манипури штати вакилларининг колоннасида кашта тикиб ўтирган чевар аёллар, ўз сан'атларини кўргазиб бормоқдалар... Бу байрам ижодкор ҳинд халқининг сан'атини, турли соҳаларда ажойиб асарлар яратаолган талантли халқ эканлигини намойиш қилди.

Намойишдан сўнг биз фахрий меҳмонлар дафтарига ёзилиш учун президент ва бош министр саройига бордик. Ўша куни расмий қабул маросимида биз тинчликни ҳимоя қилувчи Умумҳиндистон советининг раиси доктор Сайфиддин Китчлу блан учрашиб қолдик. У мени узоқдан кўриб таниди, олдига чақирди, қучоқлаб ўпди. Бошимдаги ўзбекча дўппини кўриб кулиб қўйди-да, ўзида ҳам шунақа дўппи борлигини айтди.

Биз Деҳли шаҳрини тамоша қилдик.

Машинада биз эски шаҳар томон юрдик. Узоқдан қадимги деворлар кўзга ташланади. Биз халқ генийсининг ажойиб ва гўзал иншоотларидан бири бўлган Ферузшоҳ Котла саройининг харобаларига кирдик. XIV асрда топилган ғўзал обида ҳам шу ерда. Бу обида бундан тахминан 2000 йил бурун ишланган. Бу обида гранитдан ишланган жуда узун устун бўлиб, унга буддича дуолар ўйиб ёзилган. Мана биз Қизил Форт—қизил рангли катта қўрғондамиз. У, 1638—1648 йилларда қурилган. Ўтмишнинг бу ёдгорлиги Буюк Мўғуллар династиясининг асосчиси, шоир, жангчи, Заҳриддин Бобурнинг набираси Шоҳжаҳоннинг саройи эди. Ажойиб устунли қабулхоналар кўзни қувонтиради,

Биз Деҳли университетида ҳам бўлдик. Унда 8 факультет, 23 колледж, шундан биттаси хотин-қизлар колледжи. Биз рус тили бўлимини ҳам бориб кўрдик. Рус тили блан шуғулланучи студентлар блан танишиш жуда мароқли эди. Бўлимнинг кутубхонасида китоб жуда кўп. Улар орасида рус классиклари, совет ёзувчиларининг асарлари бор эди. Биз Ҳиндистоннинг кўп жойида бўлиб, рус ёзувчилари, айниқса Л. Н. Толстойнинг асарлари жуда шуҳрат қозонганлигига ишондик.

Удайпур, Жойпур каби тарихий йирик шаҳарлар ҳам бизда катта таассурот қолдирди.

Биз Уттер Прадеш штатининг пойтахти Агра шаҳрида бўлдик. Бутун дун'ёга машҳур бўлган, XVII асрда қурилган Тож Маҳал мақбараси (мавзолейи) шу ерда. Ҳинд ме'морларининг ажойиб асари бўлган бу иншоот архитектуранинг «етти му'жизаси»дан биридир. Ҳақиқатан ҳам унинг улуғвор пештоқини ва мақбарани тамоша қилиб бу ажойиб иншоотнинг гўзаллигига ишонч ҳосил қилдик. «Тожмоҳал» 17 йилда қурилган, унда 20 мингдан ортиқ киши ишлаган. Бу ажойиб архитектура ёдгорлигини қуришда Ҳиндистоннинг ҳар еридан келган наққошлар, ҳайкалтарошгина эмас, балки Самарқанд ва бухороли рассомлар, ме'морлар ҳам иштирок этганлар.

Совет кишилари ҳинд музикаси блан узоқ вақтлардан бери танишдирлар. Биз ўзбек ва тожик куйларини эслатучи ажойиб ҳинд қўшиқларини кўп эшитганмиз. Шаҳар ва қишлоқларда, ҳамма ерда халқ қўшиқлари, классик «рага»лар янграйди. Ҳинд музикаси кўповозлиликни билмайди, лекин шунга қарамай у, турли-туман, кенг тарқалган, нафис куй ва бой оҳангларга эга.

Ҳинд музика асбобларининг рангба-ранглилиги кишини ҳайратда қолдиради. Улар орасида торли, уриб чалинадиган, пуфлаб чалинадиган, турли диапозондаги асбоблар бор. Шубҳасиз, уларнинг энг машҳури минг йилдан бери яшаб келаётган ёқимли музика асбоби винадир,

Камон блан чалинадиган асбобларнинг энг муҳими сорангидир. Унинг овозини инсон товушига ўхшатадилар. Ҳақиқатан ҳам соранги моҳир чалғучи қўлида ўткир қўшиқчидек куйлайди. Биз ҳинд музика сан'атининг турли-туман томонлари, ижрочилар, классик ва халқ куйлари блан кенг танишиш имкониятига эга бўлдик.

Ўрта Осиё халқлари музикасининг ҳинд музикасига та'сири сезиларлидир. Бу ҳол, айниқса Ҳиндистоннинг шимолий районларида яққол кўринади. Буни жуда кўп ҳинд музикантлари, шу жумладан Ҳиндистоннинг машҳур музиканти, Мадрас музика академиясининг профессори Самбамурти ҳам та'кидлайди.

— Бизда, Ҳиндистонда, — дейди профессор Самбамурти, — икки музика стили — шимолий музика стили ва жанубий районлар музикаси стили мавжудир. Кейингиси «карнет стили» ҳам дейилади. Ҳиндистонда Заҳириддин Бобир томонидан Буюк Мўғуллар династияси барпо этилгач, мамлакатнинг шимолида сан'атнинг бошқа турлари каби музикага ҳам Ўрта Осиё маданиятининг та'сири ўтди.

Биз иштирок этган концертлар ижрочиларнинг бадиий маҳорати юксак эканлигини намойиш қилди. Айниқса, қўшиқчи чол Беҳра Буа, ёш сеторчи Раис Хон ўз сан'атлари блан бизни қойил қолдирдилар.

Ҳинд рақслари, киноси ва театрида музика асосий роль ўйнайди. Биз ҳинд классик рақслари, классик ва янги театр сан'ати блан танишдик. Мадрас студияси суратга олган «Нагин» фильмида музика кенг ўрин олган. Унда қатнашган 15 кишилик ҳинд чалғу асбоблари оркестри улуғ рус композитори Римский-Корсаковнинг «Шаҳризода» симфоник сюитасини муваффақият блан чалган.

Биз қисқа вақт ичида дўстона, тинчликсевар, меҳнаткаш ҳинд халқининг маданияти, қишлоқ хўжалиги, саноати блан танишдик. Мамлакатнинг кўп шаҳар ва қишлоқларида бўлдик. Ҳамма жойда бизни ҳинд меҳнаткашлари самимий, дўстона меҳмондўстлик блан кутиб олдилар, улуғ совет халқига нисбатан ўзларининг энг яхши тилакларини, меҳр-муҳаббатларини изҳор қилдилар.

Мухтор АШРАФИЙ,
СССР халқ артисти, профессор, Сталин мукофоти лауреати.

Суратда: бир группа китобхонлар Навоий номли давлат халқ кутубхонасида ташкил қилинган «Ҳиндистон ва Совет Иттифоқи ҳамкорлиги» виставкаси материаллари блан танишмоқдалар. **В. Салов** фотоси.

Совет-Ҳинд дўстлигига бағишланган виставка

Алишер Навоий номли давлат халқ кутубхонасида «Ҳиндистон ва Совет Иттифоқи халқларининг ҳамкорлиги» деган темада катта виставка ташкил қилинди.

Виставканинг катта стенди СССР, Ҳиндистон ва Ўзбекистон ССР давлат байроқлари блан безатилган. Унинг ўрта қисмига «Яшасин тинчлик ва дўстлик!» деган сўзлар катта харфлар блан рус, ҳинд ва ўзбек тилларида ёзиб қўйилган. Унда СССР, Ҳиндистон давлат арбобларининг портретлари ва уларнинг тинчлик, халқлар ўртасидаги дўстлик, ҳамкорлик тўғрисидаги айтилган қимматли фикрлари қайд этилган.

Ҳиндистон ва Совет Иттифоқи ўртасидаги дўстона муносабатларни акс эттиручи стендларда бошқа кўпгина қимматли тарихий ҳужжатлар ҳам бор. Виставка экспонатларидан бири хоразмли ўзбек олими Ал-Берунийнинг бундан 925 йил илгари Ҳиндистон кишилари, уларнинг фан ва маданияти блан яқиндан танишиб, тўплаган материаллари асосида ёзилган «Ҳиндистон таассуротлари» номли катта асар ҳақида ма'лумот беради. Беруний: «Ҳиндлар фан ва адабиётнинг кўп сонли тармоқларини ривожлантирмоқдалар ва деярлик чексиз кенг адабиётга эгадирлар», деб ёзган эди.

Виставканинг «Сан'ат халқларни яқинлаштиради», «СССР блан Ҳиндистоннинг маданий алоқалари», «Ўзбекистон ва Ҳиндистоннинг дўстлик алоқаси» каби бўлимлари Ҳиндистон ва Ўзбекистон халқлари ўртасидаги иқтисодий ва маданий алоқалар мустаҳкамланиб бораётганлигини ҳикоя қилади. Бу ерга қўйилган жуда кўп фотоҳужжатлар ва вақтли матбуот материаллари сўнгги йилларда Ҳиндистоннинг давлат ва жамоат арбоблари, саноатчилари, адабиётчилари ҳамда сан'ат усталари делегацияларининг Ўзбекистонга келиб кетганини акс эттирилади. Улар саноат корхоналари, колхозлар, совхозлар, МТСлар, илмий ва маданий муассасаларга бориб, ўзбек халқининг озод меҳнати, турмуши ва маданияти блан кенг танишдилар.

Виставканинг «Ҳиндистон адабиёти» қисми ҳам диққатга сазовордир. Бу ерга Мулк Радж Ананд, Хариндрант Чаттопатхайя, Валлотхол, Балвант Гарги каби ҳозирги замон прогрессив ҳинд адабиёти йирик вакилларининг портретлари ва уларнинг Совет Иттифоқида нашр этилган асарлари қўйилган. Машҳур ҳинд гуманисти, ёзучи ва шоир, тинчлик, озодлик ва прогресснинг оташин курашчиси Рабиндранат Тагорнинг усталик блан ишланган портрети ва унинг кўпсонли асарлари кишида чуқур таассурот қолдиради. Тагор ўзининг «Россиядан хатлар» номли машҳур асарида ўзининг Совет Иттифоқида бўлганлиги, совет кишилари ва уларнинг меҳнатда кўрсатаётган қаҳрамонликларини зўр муҳаббат ва дўстлик туйғуси блан ҳикоя қилади.

Ҳинд халқининг тинчлик учун олиб бораётган курашига бағишланган махсус стендга тотув яшашнинг беш буюк принципи ёзиб қўйилган. Шунингдек, машҳур жамоат арбоби, тинчликнинг толмас курашчиси Сайфитдин Китчлу ва Рамешвари Неру хонимнинг портретлари, уларнинг тинчлик, дўстлик тўғрисида айтган гаплари йирик ҳарфлар блан ёзиб қўйилган.

Виставкани кенг жамоатчилик зўр қизиқиш блан тамоша қилмоқда.

Абадий дўстлик

Ҳиндистон ва Ўрта Осиё халқлари ўртасида қадим замонлардан буён савдо ва маданий алоқалар давом этиб келган. Ҳиндистон блан савдо муносабатлари ўрнатилиши блан бирга Ўрта Осиёнинг қадим маданияти ҳам тарқалабошлаган. Ҳиндистон музикаси ва адабиёти эса, ўз навбати блан Ўрта Осиё халқлари маданиятини бойитаборган.

Ҳиндистонда ҳам, шунингдек Ўрта Осиёда ҳам адабиётнинг асосий жанри поэзия бўлганлиги ма'лумдир. Шунинг учун ҳам бу халқларнинг маданиятида, айниқса, адабиётида кўп жиҳатдан умумий яқинлик мавжудир.

Ҳиндистон адабиёти Ўрта Осиё халқларига яқин ва қимматлидир. Бизнинг Ўзбекистонда қадимги халқ донишмандлигининг ажойиб намуналаридан бўлган «Панчатантра» сериясидан бўлган ҳинд халқ эртаклари, масал ва латифалари кўпдан севилиб айтилади. «Панчатантра»даги эртак, масал ва латифаларда халқ орасидан чиққан кишиларнинг баҳодирлиги, соф виждонлилиги ва уддабуронликлари куйланади. Бенгалия адабиётининг йирик вакили, машҳур Рабиндранат Тагор менинг севимли ҳинд шоирим ва ёзучимдир. Мен унинг ижоди блан Октябрь революциясининг дастлабки йиллариданоқ танишман. Мен ёшлик вақтимдаёқ, унинг «Боғбон» деган лирик асарини зўр қизиқиш блан ўқиганман. Бу асар ўзининг юксак бадиийлиги, эмоционаллиги, та'сир кучи ва чуқур мазмуни блан менда катта таассурот қолдирган. Мен бу асарни ҳозиргача тўлқинланиб қайта-қайта ўқийман.

Совет ва ҳинд халқларининг ўртасидаги маданий алоқа кенг ривожланиши муносабати блан Кришан Чандр, Мулк Радж Ананд, Прем Чанд, Аҳмад Аббос, Бхабани Бхаттачария ва бошқа ҳинд ёзучиларининг асарлари ўзбек китобхонларининг севимли асарларига айланди. Яқинда, Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти бир группа ёш ўзбек таржимонлари томонидан таржима қилинган ҳинд ёзучиларининг ҳикоялар тўпламини нашрга тайёрлади.

Т. ҚОРИ НИЕЗИЙ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий а'зоси, профессор, Сталин мукофоти лауреати.

МИРМУҲСИН

ДОКТОР МАХАНЛАЛ АТАЛ

(«Меҳмонлар» циклидан).

Кексалик-донишмандлик.
Кексаларга зўр ҳурмат.
Кексалар қилса фикр —
Афлотунлар бўлар мот.
Оёқда бола кучи,
Йигит қуввати белда.
Кекса фикрда лочин...
Шундай мақол бор элда.
У кекса. Узоқ умр,
Кечмишлари бошида.
(Суҳбат қилган чоқда биз
Эди етмиш ёшида).
Кўп ўлкаларни кезган,
Кўрган кўп шаҳарларни.
Чет элларда ўтказган,
Кўп шому-саҳарларни.
Нью-Йорк, Лондон, Париж...
Кўрмапти самимият.
Тинчликни мустаҳкамлаш
Ундаги ёлғиз ният.
Шу мақсадда курашар,
Қат'ий туриб, мардона.
Шу мақсад блан яшар,
Шу мақсадга қалб ёнар.
Китчлу ҳамда Сокхей-ла.
Сафда турар ёнма-ён,
У катта хизмати-ла,
Ҳинд халқига жонажон.
Халқ берар унга қувват,
Сезилмас қарилиги.
«Бор бўлсин Ҳинд ва Совет,
Халқларин чин дўстлиги!»
Гоҳ митинг бўлар катта,
Минбарда турар шердай.
Мадрас, Деҳли, Калькутта,
Тинглайди уни Бомбай:
«Кўпни кўрдим умримда,
Айландим ер юзини.
Советлар ватанида,
Кўрдим бахт юлдузини.
Тинчлик мамлакати у,
Фаровонлик, қардошлик
Бу юрт халқига мангу
Ер бўлган соғлом ёшлик...»
«Кўпни кўрган ёшимда,
Унга қўйдим муҳаббат.
Халқ ҳурмати бошимда,
Яхши халқ Ҳинд—Бхарат —
Биз унда тинчлик ёвин,
Йўлларини тўсдимиз.
Улуғ Совет халқлари,
Бизнинг азиз дўстимиз!»

Ҳинд ёзучиларининг рус тилида нашр этилган китоблари

КАЛИДАС. **«Сакинтала».** (V асрда ёзилган ше'рий пьеса). Бадиий адабиёт нашриёти, 1955 йил.

«Ҳинд эртаклари». Бадиий адабиёт нашриёти, 1955 йил.

РАБИНДРАНАТ ТАГОР. **Ҳикоялар.** Бадиий адабиёт нашриёти, 1955 йил.

ВАЛЛОТХОЛ, ЧАТТОПАТХАЙЯ. **«Ҳиндистон сўзлайди».** (Ше'рлар). Четэл адабиёти нашриёти 1954 йил.

БХАБАНИ БХАТТАЧАРИЯ. **«Очлик»** (роман). Четэл адабиёти нашриёти, 1946 йил.

МУЛК РАДЖ АНАНД. «Банан дарахти» (ҳикоялар). «Огонек» кутубхонаси. «Правда» нашриёти, 1955 йил.

КРИШАН ЧАНДР. **«Аланга ва гул»** (ҳикоялар). «Огонек» кутубхонаси. «Правда» нашриёти, 1952 йил.

КРИШАН ЧАНДР. **«Танланган асарлар».** Четэл адабиёти нашриёти. 1955 йил.

«Ҳинд ҳикоялари» «Огонек» кутубхонаси. «Правда» нашриёти, 1953 йил.

«Ҳиндистон ва Покистон ҳикоялари». Четэл адабиёти нашриёти, 1954 йил.

Отоқли ҳинд ёзучисининг „Танланган асарлар"и

Совет Иттифоқи, шу жумладан Ўзбекистон халқларининг улуғ ҳинд халқининг беш минг йиллик бой, улкан маданиятига қизиқиши, меҳнатсевар бу халқ блан чинакамига дўстлашиш истаги кўп асрлардан бери яшаб, кучайиб келмоқда. Ҳинд халқининг қобилият ва талантига юксак баҳо берган хоразмли энциклопедик олим Абу Райҳон Беруний (XI аср), Ҳиндистонга бирнеча марта бориб, унинг гўзал ва обод шаҳарлари, бой маданиятига қойил қолган, рус сайёҳи ва олими Афанасий Никитин (XV аср) Ҳиндистон ҳақида илмий асарлар ёзиб қолдирганлар. Бенгал тилини ўрганиб, у ерда дарс берган, театр ташкил этган ажойиб рус музиканти, театр арбоби ва олими Г. Лебедев (XVIII аср), Ҳиндистонда сайр этиб Бомбайдан дўстларига хат ёзган ўзбек ма'рифатпарвар шоири Зокиржон Фурқат (XIX аср охири XX аср боши) бу ажойиб халқнинг ҳаёти, маданияти, тирикчилиги, тарихи ҳақида қимматли фикрларни айтиб қолдирганлар...

Айниқса, совет ҳокимияти йилларида ҳинд совет халқлари ўртасидаги дўстлик, ҳамкорлик, маданий, иқтисодий, сиёсий алоқалар тобора кенг қулоч ёйиб, ривожланиб бормоқда. Совет халқи улуғ ҳинд халқининг беш минг йиллик тарихга эга бўлган тамоман миллий, бой, кўпқиррали маданиятига, халқчил сан'атига, ажойиб адабиётига зўр қизиқиш блан қараб келмоқда. Ҳинд сан'ати арбобларининг концертлари, реалистик ҳинд бадиий фильмлари, яқинда Москвада очилган ҳинд сан'ати виставкаси СССР халқларига ғоят манзур бўлмоқда.

Ҳинд адабиёти совет китобхонларининг севимли адабиёти бўлиб қолди. Кейинги йилларда ҳинд ёзучиларининг асарлари, айниқса, кўплаб босилабошлади.

Ҳинд халқининг «Рамаяна», «Махабхарата» сингари эпик асарлари икки минг йилдан бери яшаб келмоқда. СССР халқлари классик ва ҳозирги замон ҳинд ёзучиларининг энг яхши асарлари блан тобора кенгроқ танишиш имкониятига эга бўлмоқдалар. Яқинда «Ҳинд эртаклари», шоир Калидаснинг «Сакунтала» каби ҳинд адабиётининг улкан асарлари босиб чиқарилди. Улуғ ҳинд адабиётининг классиги Рабиндранат Тагорнинг 8 томлик асарлари Прем Чанд, Аҳмад Аббос, Мулк Радж Ананд сингари йирик ёзучиларнинг китоблари ҳам босилмоқда.

Булар орасида панжобли машҳур ҳинд ёзучиси, публицист, жамоат арбоби Кришен Чандрнинг «Танланган асарлар» китоби ҳам бор. Совет китобхонлари Кришан Чандрнинг реалистик асарларини бирнеча йилдан бери биладилар. Унинг ҳикоя, повесть, публицистик мақолалари марказий ва маҳаллий газеталарда, адабий журналларда, тўпламларда ва алоҳида китоб ҳолида бирнеча бор жуда катта тиражлар блан босилиб турибди. Мана унинг яна катта бир тўплами — «Танланган асарлар» китоби. Бу китобни ўқиган киши Ҳиндистоннинг моҳир сўз устаси, ҳаққоний, ростгўйлик блан ижод этаётган, ҳинд халқининг оригинал миллий ёзучиси яратган бадиий ва ғоявий жиҳатдан етук асарлар блан танишади. Бу асарларда ватанпарвар ёзучининг таланти, улуғ халқининг келажаги блан ғурурланиш туйғуси, оддий инсонларга меҳр-муҳаббат ҳислари барқ уриб туради.

Китобдаги биринчи ҳикоя «Янги қуллар» деб аталади. Публицистик руҳ блан суғорилган бу ҳикояда ёзучи хат формасидан фойдаланади. У, АҚШ империалистлари Кореяда олиб борган босқинчилик урушида ҳалок бўлган Ғарбий Виргинияли американинг оддий солдати Кеннет Шедрикка хат блан мурожаат қилади. Ёзучи оташин публицистиканинг ўткир тиғи блан америка империалистларининг уруш оловини ёқучи, Осиё халқларини бўйсундириш учун ҳарқандай қонхўрликдан ҳам тоймовчи жаллод эканлигини, бечора Шедрикнинг эса, улар қўлида ем бўлганлигини кўрсатиб беради. Лаҳорда яшовчи К. Чандр Ҳиндистон иккига бўлингач жонажон диёрини ташлаб кетишга, Шедрик эса бирнеча минг миля масофа йўл босиб Корея тупроғида ҳалок бўлишга мажбур бўлган эди.

Автор Форд, Дюпон, Рокфеллер, Морган сингари империалист-магнатларнинг пулбойлик ортдириш учун минглаб одамларнинг қонини тўкишга тайёр эканлигини фош этиб, «...бу қўллар менга ҳам етганида мени ҳам шу йўл блан ҳалок қилган бўлар эдилар»—дейди. Ёзучи бу асарида америка халқининг юксак маданиятини, Уитмен, Твен, Драйзер, Фаст, Робсон каби ёзучи ва сан'аткорларни қанчалик ҳурмат қилса, миллиардерлар Америкасидан шу қадар жирканажагини айтади. Ёзучининг публицистик тили, сатирасининг кучлилиги текстда жаранглаб турган ҳақиқат овози асарнинг та'сир кучини, фош этучилик руҳини оширган. Бу публицистик ҳикоя дўстликка, тинчликка, ҳамкорликка чақиручи «Тинчлик! Тинчлик! Бугунга ҳам, эртага ҳам тинчлик! Ҳозир ҳам, умрбод ҳам тинчлик бўлсин!» деган оташин шиорлар блан тамомланади.

Тўпламдаги «Сени кутаман» ҳикоясида ҳам Америка империалистларининг Кореядаги ваҳшийликлари фош этилади. Ўз қардош дўстларининг озодлиги ва бахтини ҳимоя қилиш учун Кореяда курашиб, америкали жаллодлар қўлида ҳалок бўлгани тасвирланади. Ҳикояда халқлар дўстлиги, интернационализм ғояси бўртиб турибди.

Кришан Чандр ҳинд халқини икки юз йилдан бери эзиб, унинг қонини сўриб келаётган инглиз колонизаторларининг қонхўрлик, ваҳшийлик каби разил қиёфасини усталик блан фош қилиб ташлайди.

У «Амритсар», «Мистер Жексон» ҳикояларида, «Аннадата» повестида инглиз империалистларининг қонхўрлиги, жиноий найрангларини шафқатсизлик блан фош қилиб ташлайди.

Нерунинг яқинда, Москвада босилиб чиққан «Ҳиндистоннинг кашф этилиши» деган китобида ёзилганидек: «Ҳиндистон империянинг асоси эди. Англияни кучли қилган, унинг шуҳратини чиқарган, уни буюк мамлакат қилган нарса Ҳиндистонга эгалик қилиш ва уни эксплуатация қилиш эди. Черчилль Англияни жуда кенг империянинг маркази ва ҳокимидан бошқа нарса деб тасаввур қилаолмас эди, шунинг учун ҳам у, Ҳиндистонни озод мамлакат сифатида кўришни истамас эди» (478 бет). Инглиз буржуазияси озодлик, мустақиллик учун курашда бирлашиб империализм илдизига кучли ҳамлалар қилаётган ҳинд халқларининг бирлигини бузиш ва улар ўртасида адоват, миллий низо'лар чиқаришга қарор берди. 1947 йил август ойида Ҳиндистон зўрлик блан Покистон ва Ҳиндистонга бўлинди. Инглиз ҳукмдорлари бу қадимий дўст, бир бутун халқни ўзи блан ўзини овора қилиш, ўз ёғига ўзини қовириш мақсадида диний низо', адоват уруғларини сочдилар. Бу қирғин вақтида 500 мингдан ортиқ киши ҳалок бўлди.

Кришан Чандр «Амритсар» ҳикоясида шу номдаги шаҳар аҳолисининг 1919 йилда озодлик учун, инглиз империалистларга қарши олиб борган тарихий курашини тасвирлайди. Яна қўзғолончиларнинг колонизаторлар томонидан қонга ботирилгани, 1947 йилда яна шу инглизлар томонидан шаҳарда қирғин уюштирганликларини зўр ғазаб ва кучли нафрат блан ёзади. Ёзучи бу қирғиннинг даҳшатли картинасини чизади.

Инглизлар бу икки дин, аммо бир қалб, бир мақсад блан яшаётган халқни лагерьда ҳам ажратиб қўярдилар. Ёзучи ҳикояда курашга отланган, бирлашишга аҳд қилган халқ ахир бир кун ўз мақсадига эришади деган оптимистик ғояни олға суради.

«Мистер Жексон» ҳикояси инглиз лордларига содиқлик блан хизмат қилучи, ўз ватанини сотучи лаҳор полицияси бошлиғининг ўринбосари Жексонни сатира қамчисида саваловчи памфлетдир. Бунда мусулмонларни ҳиндларга қарши гиж-гижловчи, ҳиндилар қўлига қурол бериб, мусулмонларни қиришга ундовчи ёвуз, қонхўр йиртқичнинг жирканч қиёфаси фош қилинади. У асар охирида ҳалокатга учрайди. Унинг бўйига етган қизи Рози отасининг ирқчилиги, жаллодлиги, ваҳшийлигидан ғазабланиб, ўзининг у блан алоқасини узганлигини билдиради. Ҳиндиларга нисбатан нафрат руҳида тарбияланган Жексон фақат ўз оиласини ўйлайди. У ўз қизларини ҳам ҳиндиларга нафрат руҳида тарбиялайди. Лекин софдил, ҳаётга тик боқиб ҳақиқатни ажратаолган Рози ундан, унинг идеалларидан, унинг ма'навий дун'ёсидан юз ўгиради. Мистер Жексон жуда оғир ички кечирмаларга берилади, ниҳоят ўлади. Ҳикояда Жексон каби салбий образларга унинг қизи Рози қарама-қарши қўйилади. Аристократия оиласида ирқчилик руҳида тарбияланган Рози ҳинд йигити Ананд блан севишиб қолгач, отасига қарши хат ёзади. У ҳинд халқининг улуғлигини, унинг ажойиб маданиятини, талантлилигини кўради.

Кришан Чандр зўр муҳаббат блан яратган Рози образи китобхон қалбидан жой олади, унинг дадил ҳаракати, жасурлиги, олий идеаллари китобхонда бу образга меҳр уйғотади. У отасига шундай гапларни ёзади: «Ота, агар сен «Мегх-Дут» поэмасининг таржимасини ўқиганингда эди, ҳечқачон «Ҳиндлар — ваҳший» демасдинг. Бугун Ананд бизга бу поэмадан парчалар ўқиб берди. Шекспирнинг улуғлиги, Гётенинг философияси ва Шеллининг муҳаббати — буларнинг ҳаммаси Калидас поэмасида мавжуд. Шундай ше'рларни яратган халқни маданиятсиз деб аташ ўзининг нодонлигини исботлашдир».

Кришан Чандр ҳикояларидаги қаҳрамонлар орқали, гоҳ улар тилидан, гоҳ ўз тилидан ҳинд халқининг куч-қудрати, бой, гўзал маданиятига ишора қилиб ўтади. Ҳа, унинг халқи порлоқ келажакка, қаҳрамонликлар блан тўла тарихга, жаҳонни қойил қолдирадиган сан'ат асарларига, ўз генийларига эга! Ўз ҳуқуқини ўзи қўриқлашга, ўз тақдирини ўзи ҳал қилишга, ўз давлатини ўзи идора қилаолишга қодир халқ! Бу ғоя К. Чандр ҳикояларининг лейтмотивидир.

Портрет, пейзаж, характер тасвирларининг моҳири бўлган Кришан Чандр ҳикоялари композициясининг қизиқарли ва пухта ишланганлиги блан ажралиб туради. Ҳарбир детал, ҳарбир штрихдан автор унумли ва ўринли фойдаланади. Ҳикояларнинг рангба-ранг стилда бўлишига ҳаракат қилади. Унинг соф инсоний муҳаббатни, севишган қалблар учрашувини, йигитнинг рашки, ёрнинг нозини акс эттиручи лирик ҳикояларида ҳам ана шу чизиқлар кўзга ташланади. («Тўлин ой кечаси», «Ғарбий Гатга саёҳат» ҳикоялари).

Кришан Чандр ҳинд ишчилари, деҳқонлари ва ҳунармандларининг оғир аҳволда яшаганлигини кўрсатди. Унинг «Тўй», «Юз рупий», «Сени кутаман», «Таловчилар», «Калу Бханги» ҳикояларида оддий кишиларнинг нақадар оғир турмуш кечирганлиги, ҳатто бахт нималигини билмай, ўлиб кетаётганлигини, бунинг сабабчиси — халқ қонини зулукдек сўриб ётган инглиз колонизаторлари эканлигини бадиий-тасвирий воситалар орқали акс этдирзди.

Тузукроқ овқат, ёлчиб кийим кўрмай, ҳатто никоҳ куни ҳам тузукроқ роҳат қилаолмаган Чхури ва Новаз («Тўй») ўзининг ишлаб топган пулини оладиган нарсаларига етказаолмай, орзулари ушалмаган бечора дурадгор («Юз рупий»), иш топаолмай кунини қандай ўтказишга ҳайрон бўлган ҳунарманд («Сени кутаман»), солиқчилар жабридан азобланган қишлоқ аҳолиси ва ёш бева жувон Джамна («Таловчилар»), умрида бир лаҳза роҳат, қувонч кўрмай, уларнинг лаззатидан бебаҳра қолган, касалхона ишчиси Калу Бханги шулар жумласидандир.

К. Чандр ҳинд ишчилар синфининг онги уйғониб, ўз ҳуқуқлари учун курашга отланаётганлиги ва зулмга қарши курашда бирлашиб бораётганлигига алоҳида аҳамият берди. Унинг «Қизил гуллар» ҳикояси, «Далалар уйғонгач» повести ана шу олижаноб темага бағишланган.

«Далалар уйғонгач» повести Кришан Чандр ижодида алоҳида аҳамиятга эга. Бунда ўлимга ҳукм қилинган Рагху Раонинг саргузашти, қисмати, оддий, мўмин деҳқондан ўз ҳаққи-ҳуқуқи учун курашучи ис'ёнкорга айланиш жараёни кўрсатилган. Ўз севгиси Чундарининг помешчик ўғли томонидан номуссизлантирилишидан ғазабланган Рагху Рао қишлоғидан кетади, энди у озод бўлади, шаҳарга бориб ишлайди, революционерлар, профсоюз бошлиқлар, прогрессив кишилар блан учрашиб ис'ёнкор бўлиб етишади.

Бу повестьда Горький «Она» романининг та'сири сезилиб турибди. Ундаги деҳқон онаси, меҳрибон кампир Джаган, Горький асарларидаги қаҳрамонларни эслатади.

СССР халқлари ва совет адабиётининг дўсти Кришан Чандр «Биз Горькийнинг оташин сўзларини эсда тутамиз... Биз империализм худоларига қарши курашамиз, биз бу худоларга бўй эгишдан воз кечамиз... Янги адабиёт байроғида Горькийнинг қалби ловуллаб турибди, ана шу қалбда жаҳонга тинчлик бор» деган эди.

Ажойиб ёзучи К. Чандрнинг «Танланган асарлари» совет китобхонларини дўстона, тинчликсевар ҳинд халқининг урф-одатлари, кураши, орзу умидларини бадиий образлар орқали таништиручи кўзгудир.

Маҳмуд ЯҲ'ЁЕВ.

СССР Олий Совети Иттифоқ Совети Раиси ва Миллатлар Совети Раиси ҳузурида Швеция риксдаги делегацияси шарафига қабул маросими

СССР Олий Советининг таклифига биноан Швеция риксдагининг риксдаг иккинчи палатаси Раиси Густав Нильссон бошчилигидаги делегацияси Москвада меҳмон бўлиб турмоқда. Делегация составида риксдаг биринчи палатаси раисининг биринчи ўринбосари Аксель Странд, риксдаг иккинчи палатаси раисининг иккинчи ўринбосари Андерс Ульссон, риксдаг ташқи сиёсат комиссияси раисининг ўринбосари Андерс Петтерссон, риксдаг қонунлар тайёрлаш биринчи комиссиясининг раиси Олоф Рюландер, риксдаг депутатлари — Нильс Херлитц, Альфред Нильссон, Эмиль Альквист, Рудольф Буман, Зигфрид Юнссон Нильс Ларссон, Вальтер Эдстрем, Ханс Густафссон, Анни Валлентхейм, Торстен Фредрикссон, Иеста Эльвинглар бор.

Делегация блан биргаликда Швеция риксдаги иккинчи палатасининг секретари Гуннар Бритт, Швеция Телеграф Бюросининг вакили Оке Мальмстрем ва СССРнинг Швециядаги Элчихонаси маслаҳатчиси Н. М. Луньков ҳам келди.

13 июньда СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси А. П. Волков ва СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси В. Т. Лацис Швеция риксдаги делегацияси шарафига қабул маросими ўтказдилар.

Қабул маросимида А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, ССР Иттифоқи Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари Т. Кулатов ва М. П. Тарасов, СССР Олий Совети Президиумининг а'зоси А. М. Панкратова, СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети доимий комиссияларининг раислари М. А. Гедвилас, А. М. Сафронов, Д. Т. Шепилов ва М. А. Яснов, СССР Министрлари П. Я. Антропов, В. Г. Бакаев, К. П. Горшенин, Н. А. Дигай, В. П. Елютин, В. Г. Жаворонков, А. А. Ишков, И. Г. Кабанов, Н. С. Казаков, И. А. Лихачев, Ф. Г. Логинов, Н. А. Михайлов, З. А. Шашков, СССР Министрлар Совети Госплани Раиси Н. К. Байбаков, Совет Иттифоқи Маршали С. М. Будённий, СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Н. М. Пегов, СССР Фанлар академиясининг президенти академик А. Н. Несмеянов, ТАСС Мас'ул раҳбари Н. Г. Пальгунов, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Граждан Ҳаво Флоти Бош бошқармасининг бошлиғи С. Ф. Жаворонков, РСФСР Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари И. К. Лебедов, СССР Министрларининг ўринбосарлари И. Г. Большаков, С. В. Кафтанов, В. С. Кеменов, Ф. В. Калабухов, П. Н. Кумикин, В. С. Семенов, В. Н. Столетов, СССР Давлат банки бошқармаси раисининг ўринбосари В. С. Геращенко, Чет эллар блан маданий алоқа қилучи Бутуниттифоқ жамияти бошқармасининг раиси А. И. Денисов, генерал-полковник А. С. Желтов, РСФСР Маориф министри И. А. Каиров, РСФСР Маданият министри Т. М. Зуева, СССР Олий Совети Президиуми Секретарининг ўринбосари А. Ф. Горкин, ВЦСПС секретари И. П. Гуреев, Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасининг директори академик Н. В. Цицин, СССР Ёзучилар союзи правлениесининг биринчи секретари А. А. Сурков, СССР Олий Совети депутатлари, РСФСР ва иттифоқчи республикалар Олий Советларининг депутатлари, СССР Ташқи ишлар министрлигининг Ташқи савдо министрлигининг, Москва шаҳар Совети ва Москва область Советининг Чет эллар блан маданий алоқа қилучи Бутуниттифоқ жамиятининг, СССР Олий Совети Президиумининг мас'ул ходимлари, фан, маданият ва сан'ат арбоблари, совет ва швед журналистлари ҳозир бўлдилар.

Меҳмонлар орасида Швециянинг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Рольф Р. Сульман ва Швеция Элчихонасининг дипломатик ходимлари бор эди.

Қабул маросими вақтида В. Т. Лацис ва Г. Нильссон нутқ сўзладилар.

В. Т. Лацис нутқи

Раис жаноблари!

Швеция риксдагининг депутатлари бўлган жаноблар!

Сизларнинг Совет мамлакатимизга келишингиз муҳим воқиадир. Мен чуқур ишонаманки, сизларнинг мамлакатимизга келишингиз Швеция блан Совет Иттифоқи ўртасидаги яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлашга ёрдам беради, швед ва совет халқлари ўртасидаги дўстликни ва ўзаро ҳурмат — эҳтиромни ривожлантиришга ҳамда чуқурлаштиришга ёрдам беради.

Совет Иттифоқи каби жуда катта мамлакат халқларининг ҳаёти блан ҳар тарафлама танишиб чиқиш учун икки ҳафталик муддат жуда қисқа ва кам муддатдир, албатта. Биз сизларнинг ҳамма тилакларингизни назарга олишга ҳаракат қилдик ва ўз томонимиздан сизларнинг Совет Иттифоқида бўлган қисқа вақтингиз сизларга ҳаётимизнинг хилма-хил томонлари блан, совет кишиларининг хилма-хил иш соҳалари блан танишиб чиқишингизга имконият бериши учун ҳамма тадбирларни кўрдик. Сизлар бизнинг муваффақиятларимизни, шунингдек қийинчиликларимизни ва камчиликларимизни ҳам кўрдингиз. Сизлар шу нарсага ишониш имкониятига эга бўлдингизки, тинч ижодий меҳнат блан шуғулланаётган совет халқимиз дун'ёдаги барча халқлар блан, шу жумладан, қўшнимиз швед халқи блан ҳам тинч ва тотув яшашни истайди. Совет халқига ўзгаларнинг ери ҳам, бойликлари ҳам керак эмас. Совет халқи дун'ёда ҳоким бўлишга интилмайди ва ҳечкимга хавф солмайди, лекин уни ҳам ҳечким қўрқитаолмайди.

Мен ўйлайманки, сиз, азиз меҳмонларимиз, бунга тўла ишониш имкониятига эга бўлдингиз. Учрашувимизнинг бевосита ўрнатган алоқамизнинг ва ўзаро танишувимизнинг зўр қиммати ҳам шундадир. Сизлар ўз юртингизга қайтгач бу ҳақда ўз халқингизга сўзлаб берсангиз, бу — халқларимиз ўртасидаги ўзаро ҳурмат ва ишончни мустаҳкамлаш ҳамда ривожлантириш ишига, бутун дун'ёда тинчликни та'минлаш ишига қўшилган бебаҳо ҳисса бўлади.

Биз швед халқига самимий саломимизни ва иқтисодий ҳамда маданий жиҳатдан гуллаб-яшнашни истаб билдирган энг яхши тилакларимизни топширишингизни сўраймиз.

Биз мамлакатингизнинг парламенти — Швеция риксдагининг муваффақиятли ва самарали ишлашини тилаймиз.

В. Т. Лацис ўз нутқини тамомлаб, Швеция ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги дўстлик учун қадаҳ кўтарди.

Густав Нильссон нутқи

Олий Совет Раислари бўлган жаноблар!

Совет Иттифоқининг турли районларини кўриб чиқиш имкониятига эга бўлган Швеция делегацияси бугун ўз хўжайинлари — Олий Совет раислари бўлган жаноблар блан учрашмоқда.

Бизнинг сафаримиз ғоят самарали бўлди. Биз ажойиб баҳор кунларида Совет Иттифоқининг тарихий ёдгорликларга ва маданият хазиналарига бой бўлган пойтахтини тамошо қилдик. Биз группаларга бўлиниб, жуда катта масофаларни айланиб чиқдик. Бизнинг уч группамизнинг самолётда анча узоқ қилган сафари Совет Иттифоқи жойлашган ғоят кенг ерлар ҳақида реал тасаввурга эга бўлиш имкониятини берди.

Биз ҳамма жойда қизғин қурилишни ва ижодий меҳнатни кўрдик. Биз ҳаммамиз биргаликда Сталинградни, ўзининг мудофаа кураши тарихида машҳур бўлган шаҳарни бориб кўрдик. Биз бу шаҳарнинг харобалар устида яна қад кўтарганини ва ҳозир ҳарқачонгига қараганда ҳам яшнаётганини кўрдик. Биз қадимги ва аҳолининг жуда катта группаларини та'минлаш учун муҳим район бўлган Украинани кўрдик. Украина тобора ривожланмоқда. Донбасс районида индустриал ривожланиш қанчалик катта эканлигини кўрдик. Биз Грузиянинг саноатини ва унинг гуллаб-яшнаб турган водийларини кўздан кечирдик, биз шунингдек Тошкент ва Самарқанд каби узоқ ва романтик шаҳарларда ҳам янги замон ўзига йўл солаётганлигини кўрдик.

Биз яқин келгусидаги планлар блан танишдик. Бу планлар дадил ишчанлик руҳини ва енгилмас ижодий иродани кўрсатиб турипти. Биз қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш проблемаларига, йўлларни ривожлантириш соҳасида даставвал ғоят катта каналлар барпо этилганлиги туфайли қўлга киритилган муваффақиятларга э'тибор бердик.

Албатта, биз шундай нарсаларни ҳам кўрдикки, булар бизда танқид истагини уйғатди. Социал та'минот соҳасида кўрганларимизни биз ма'қулладик, гарчи биз ўйлаймизки, бизнинг мамлактимиз кўп жиҳатдан бу соҳада анча илгари кетган. Биз болаларга ва ёшларга қилаётган ғамхўрлигингиздан айниқса хурсанд бўлдик. Биз болалар яслиларини, мактабларни ва университетларни бориб кўрдик, буерда бутун иш жуда зўр ғайрат блан олиб борилмоқда.

Биз Совет Иттифоқининг олдинга интилаётганлиги ва халқнинг меҳнатсеварлиги ҳақидаги таассуротга тўлган ҳолда Совет Иттифоқидан жўнаб кетмоқдамиз. Бизда шундай таассурот туғилди: биз шундай мамлакатда меҳмон бўлдикки, бу мамлакатда аҳолининг турмуш даражасини ошириш мақсадида тинч, ижодий фаолият бутун куч блан ривожлантирилмоқда.

Биз ҳамма жойда шу нарсани кўрдикки, халқ хавфсизликка интилмоқда, янги уруш вайронагарчиликларига қарши гарантияга, мустаҳкам тинчликка интилмоқда. Бизни вакил қилиб юборган мамлакат 140 йилдан кўпроқ вақт урушмаган. Гарчи бизга мудофаа учун ўз миқ'ёсимизда жуда катта маблағлар сарфлашга тўғри келса ҳам, ҳарҳолда давомли тинчлик бизга табиий бойликларимиздан ва халқимизнинг меҳнат ресурсларидан турмушни ҳозирги юксак даражага кўтариш учун мамлакатнинг тўла фойдаланиши имкониятини берди.

Биз тинчликни қадрлай биламиз!

Худди шунинг учун ташқи сиёсатимизнинг тинчликдан ва барча миллатлар блан ҳамжиҳатликдан иборат бош йўлини бутун халқ қўллаб-қувватламоқда. Тинчликни ёқлашдан иборат тажрибамиз бўлган ва халқаро проблемаларни тинч йўл блан ҳал этиш мумкинлигига ишонган бизлар учун халқлар ўртасидаги ҳамжиҳатликка бўлган ҳарбир интилишни қўллаб-қувватлаш жуда табиий нарсадир. Швециянинг традицион бетарафлик сиёсати худди шунга асосланади.

Биз биламизки, жанжалларнинг кўпчилиги провардида дун'ёнинг турли қисмларида та'минот имкониятлари жуда хилма-хил бўлганлиги натижасида келиб чиқади. Шу сабабдан кам тараққий этган мамлакатларга уларнинг ўз-ўзларини та'минлашларида юксак даражага эришмоқлари учун ёрдам бериш амалий тинч сиёсатдир. Швеция бундай сиёсатни тамомила қўллаб-қувватламоқда.

Швеция делегацияси таклифингиз учун, сафаримизнинг ибратли ва самарали бўлиши йўлида сарф қилган ҳамма куч-ғайратингиз учун, айниқса ажойиб меҳмондўстлигингиз учун ташаккур изҳор қилади. Биз кўпгина кишилар блан алоқа ўрнатдик ва бу алоқа давом этади деб астойдил ишонамиз. Биз келгусида халқлар ўртасида ҳамжиҳатликка қарор топишига ва тўла ишончга асосланган ҳамкорлик ўрнатишига ишонамиз. Биз ана шундай ҳолат вужудга келтирилиши мумкин деб ҳисоблаймиз. Совет Иттифоқининг улуғ халқи инсоният учун ана шундай азиз истиқболни та'минлаш ишига ғоят катта ҳисса қўшаолади.

* * *

Густав Нильссон Швеция риксдаги делегацияси номидан СССР Олий Советига совға — кумуш қутича тақдим этди. Делегация а'золарига СССР Олий Советидан қимматли совғалар топширилди.

Қабул маросими самимий ва дўстона вазиятда ўтди. (ТАСС).

Швеция риксдаги а'золарининг СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети доимий комиссияларининг раислари блан учрашуви

13 июньда Кремльда Швеция риксдаги делегациясининг а'золари СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети доимий комиссияларининг раислари депутатлар М. А. Гедвилас, А. М. Сафронов, Д. Т. Шепилов ва М. А. Ясновлар блан учрашдилар.

Миллатлар Совети Ташқи ишлар комиссиясининг раиси Д. Т. Шепилов, Миллатлар Совети Бюджет комиссиясининг раиси А. М. Сафронов ва Миллатлар Совети Қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссиясининг раиси М. А. Гедвилас делегация а'золарини СССР Олий Совети палаталар доимий комиссияларининг фаолияти блан, СССР Давлат бюджетини ва қонунларини тайёрлаш, муҳокама қилиш ва қабул этиш тартиби блан таништирдилар.

Меҳмонлар комиссиялар раисларининг ахборотларини қизиқиб тингладилар ва Иттифоқ Совети ҳамда Миллатлар Совети бюджет комиссиялари, қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссиялари ва ташқи ишлар комиссияларининг ишини ташкил қилишга доир бирқанча саволлар бердилар.

Учрашувда СССР Олий Совети депутатлари Ю. И. Дудин, А. С. Желтов, С. Я. Жук, Т. М. Зуева, И. А. Каиров, И. К. Лебедев ва А. Е. Петрушевлар ҳозир бўлдилар.

Делегация бошлиғи Густав Нильссон делегатларга СССР Олий Совети палаталаридаги комиссияларининг иши блан танишиб чиқиш имконияти берилганлиги учун ташаккур изҳор қилди.

Д. Т. Шепилов СССР Олий Советининг учрашувда ҳозир бўлган депутатлари номидан Швеция риксдаги делегациясининг а'золарига швед халқининг бахт-саодати учун, умумий тинчлик учун қилаётган ишларида муваффақиятлар тилади.

Учрашувда делегация блан биргаликда СССР га келган швед мухбирлари ва совет матбуоти вакиллари ҳам ҳозир бўлдилар. (ТАСС)

Картошка ва сабзавот етиштиришни янада кўпайтирайлик

САБЗАВОТЧИЛАРНИНГ РЕСПУБЛИКА КЕНГАШИ

Тошкентда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан чақирилган сабзавотчиларнинг республика кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда республикадаги сабзавот етиштиручи колхозларнинг раислари, МТС ходимлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари, илмий текшириш муассасалари, партия ва совет органларининг вакиллари қатнашди.

Докладчи — республика қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари Исамуҳамедов ва музокараларда сўзлаган нотиқлар Ўзбекистонда картошка ва сабзавот етиштиришни янада кўпайтириш учун катта имкониятлар борлигини кўрсатиб ўтдилар. Унумдор, суғориладиган ерларнинг мавжудлиги, МТСларнинг техника блан юксак даражада қуроллантирилганлиги қулай иқлим шароити колхозчиларга бир участканинг ўзидан ҳар йили икки-уч мартагача ҳосил етиштириш сабзавот етиштиришни кескин суратда кўпайтириш имконини беради. Илғор қишлоқ хўжалик артельлари ва МТСлар КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми, кейинги Пленумлари қарорларини амалга ошириб, маҳсулотларни, жумладан картошка ва сабзавотни мўл-кўл қилиш учун курашда бирмунча ютуқларга эришдилар. Бунга бирқанча ташкилий ва агротехника тадбирларининг амалга оширилиши ёрдам берди. Бу тадбирлардан бири картошка ва сабзавот экинлари асосий қисмининг 79 махсуслаштирилган колхозда канцентрация қилинаётганлигидир. Натижада участкалар яхлитлаштирилди, дала ишларини кенг миқ'ёсда механизациялаштириш ва илғор агротехникани жорий қилиш учун қулай шароитлар яратилди. Бу йил республика колхозлари картошка ва сабзавот экиладиган майдонларни 8000 гектардан ҳам зиёдроқ кенгайтирадилар.

Аммо республикада картошка, сабзавот ва полиз экинлари етиштириш аввалдагидек қониқарсиз аҳволда қолаётир. Ўтган йил ана шу экинларни ўтқазиш ва экиш плани бажарилмади, бирқанча қишлоқ хўжалик артельларида—Тошкент районидаги Маленков номли колхозда, Орджоникидзе районидаги Каганович номли колхозда ва бошқа колхозларда ҳосилнинг пасайиб кетишига йўл қўйилди. Ҳосилнинг пасайиб кетишига олиб келган асосий сабаблардан бири экин экиш муддатларининг бузилишидир. Масалан, ўтган йили бу ишлар белгиланган муддатдагига қараганда бир ой кечикиб ўтказилди.

Кенгашда колхозларнинг экинларни тувакчаларда етиштириш картошкани яровизация қилиш, тупроқ — иқлим шароитига қараб сортлар танлаш сингари муҳим агроусулларга э'тибор бермаётганлигини кўрсатучи кўпгина мисоллар келтирилди. Сабзавот экинларини квадрат-уялаб жойлаштириш ҳали кенг миқ'ёсда амалга оширилгани йўқ. Республика колхозлари бу йил кўкламда сабзавот экинларини квадрат-уялаб экиш планини фақат 51 процент, картошка экишни эса ундан ҳам кам бажардилар.

Кенгашда сабзавот экинларини тувакчаларда етиштиришни жорий қилишнинг жуда фойдали эканлиги кўрсатиб ўтилди. Бу йил республика колхозларида ғоят унумли ишлайдиган станок-автоматларнинг ёрдами блан 9 миллион дона чириган гўнг — тупроқ тувакчалари тайёрланди. Бу миқдор ўтган йилдагидан икки ҳисса кўпдир. Қорасув районидаги «Коминтерн» Горький номли, Жданов номли колхозларда тувакчаларда етиштирилган сабзавот экинлари май ойининг бошларидаёқ етилган эди. Илғор хўжаликларда сабзавот етиштиришнинг янги агроусули катта даромад келтирмоқда.

Кенгаш қатнашчилари сабзавот экинлари етиштиришнинг прогрессив усулларини ўзлаштирган илғор колхозларнинг иш тажрибаси блан ғоят қизиқиб танишдилар. Қорасув районидаги Свердлов номли колхоз раиси ўртоқ Исмоилов чириган гўнг — тупроқ тувакчаларида кўчат етиштириш ва кейинчалик уларни механизация воситаси блан ерга ўтқазиш усулининг қўлланилганлиги сабзавот ва картошка ҳосилини йиғиб олишга ўтган йилдагидан 35 кун илгари киришиш имкониятини берганлигини айтди. Экинларни парвариш қилишда механизация даражасининг ошганлиги экинлардан юқори ҳосил олишга ва сабзавотчиликда сарфланадиган меҳнатни камайтиришига ёрдам бермоқда. Экинларни квадрат-уялаб экиш ва ўтказиш усулининг жорий қилинганлиги натижасида ҳозир кўпгина майдонларда қатор оралари узунасига-кундалангига культивация қилинмоқда. Аммо бу тадбирга ҳамма ерда тегишли аҳамият берилаётир, деб бўлмайди. Бунинг учун Қорақалпоғистонда, Қашқадар'ё, Сурхондар'ё ва Хоразм областьларида чириган гўнг-тупроқ тувакчалари тайёрлашга киришилмаганлигини кўрсатиб ўтиш кифоя. Бунга яхши ривож топган парник хўжалигининг йўқлиги сабаб бўлмоқда. Шунинг учун ҳам ҳарбир колхозда камида 1500 рам ҳисобидан парниклар ташкил этиш муҳим вазифа ҳисобланади. Республиканинг кўпгина колхозлари бутун йил давомида сабзавот етиштириш вазифасини ҳал этиш учун теплица комбинатлари қурмоқдалар. Қорасув районидаги Ленин номли қишлоқ хўжалик артелининг тажрибаси бу тадбирнинг иқтисодий жиҳатдан фойдали эканлигини кўрсатиб турибди. Бу ерда теплица комбинати қуриш учун сарфланган маблағнинг ўрни иккинчи йилиёқ қопланмоқда.

Кенгашда теплица ва парниклардан самарали фойдаланиш ҳамда усти ёпиқ ерларда етиштириладиган сабзавот экинларининг ҳосилини кескин суратда ошириш масаласини ҳал этиш кераклиги ҳам кўрсатилди. Сабзавотлардан маҳсулот олишни кўпайтириш резервларидан бири— экинларни зич қилиб жойлаштириш ва бир майдонда бирнеча марта ҳосил етиштириш ҳисобланади.

Кенгаш қатнашчилари сабзавот экинларининг уруғчилигини уюштириш масаласига ҳам катта э'тибор бердилар. Улар колхозларда картошка, сабзавот ва полиз экинларининг районлаштирилган энг яхши сортларидан уруғлик етиштирмасдан туриб бу экинлардан юқори ҳосил олиб бўлмаслигини кўрсатдилар.

Кенгаш қатнашчилари Қишлоқ хўжалик министрлиги ва республикадаги бошқа ташкилотлар олдига жиддий талаблар қўйдилар. Улар теплица комбинатлари ва сабзавот сақланадиган омборлар қурилишида колхозларга етарли даражада техника ёрдами курсатмаётирлар. «Ўзбекбирлашув» колхозларнинг қурилиш материалларига бўлган эҳтиёжини қондирмаётир.

Кенгаш қатнашчилари бошқа бирқанча масалалар юзасидан фикр, олмошиб, картошка, сабзавот ва полиз экинлари етиштиришни кўпайтиришга қаратилган тадбирлар белгиладилар.

Кенгашда Ўзбекистон ССР Минисрлар Советининг раиси ўртоқ Муҳитдинов ва республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари ўртоқ Бабков нутқ сўзладилар. (ЎзТАГ).

Тошкентда

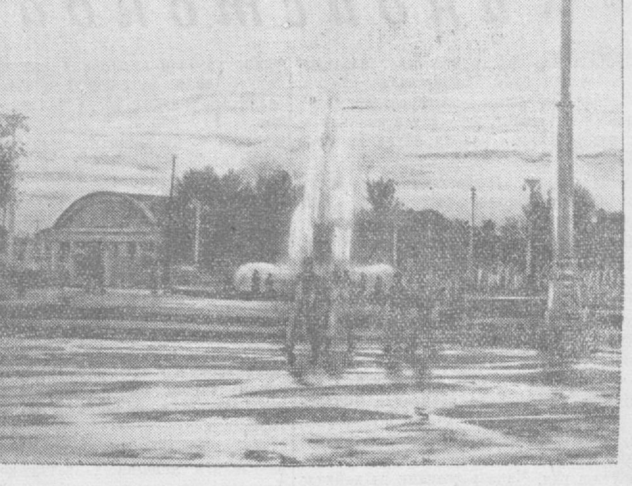

Тошкент: Комсомол майдони, кечки пайт. Ёмғирдан сўнг.

Н. Меламед фотоси.

Муносиб ғамхўрлик

Сталин номли Тошкент тўқимачилик комбинати ҳузуридаги ишчи-хизматчиларнинг болалари учун 2 та пионерлар лагери ташкил этилган. Буларнинг бири Тошкент Қишлоқ районидаги Чоштепа қишлоғига, иккинчиси эса Фрунзе районининг хушманзарали жойига ўрнашган. Бу икки пионер лагерида ҳар мавсумда 1200 дан ортиқ болалар дам оладилар. Лагерь бу йил жуда яхши жиҳозлантирилган бўлиб, болаларнинг маданий дам олиши учун ҳамма шароит яратилган.

Ҳозир Чоштепа қишлоғидаги лагерьда 150 бола дам олмоқда. Бу лагерьлар тажрибали тарбиячи ва пионервожатийлар блан та'минланган. Лагерьларда қизиқарли экскурсиялар, физкультура ва спорт ўйинлари ташкил этилиб, бадиий асарлар ўқиш ва адабий кечалар ўтказилмоқда.

Ўнбитта ўрнига тўртта цех

Шу йилнинг бошигача «Ташкенткабель» заводида маҳсулот ишлаб чиқариш ўнбитта бинода олиб борилар эди. Биноларнинг ва машина-ускуналарнинг тарқоқлиги технология процессини яхши амалга оширишга тўсқинлик қилар, цехлар ўртасида ускуналарни ташиб юришга олиб келар, маҳсулот таннархининг ошиб кетишига сабаб бўлар эди.

Ҳозирги вақтда корхонада ишлабчиқаришни нормаллаштириш юзасидан катта ишлар қилинмоқда. Тўртта асосий цех ташкил этилмоқда. Янги корпуслардан бирида кабель, шнурь ва симларни тайёрлашни комплекс механизациялаш тугалланмоқда. Бу ерда оғир ўраш машиналари монтаж қилинмоқда, бир йўла уч операцияни бажарадиган тўхтовсиз вулканизация қиладиган энг янги агрегатлар ўрнатилмоқда. Илгари бу процессларнинг ҳарбири алоҳида-алоҳида махсус машиналарда бажарилар эди.

Оғир шлангали ва қувват кабельлари ишлаб чиқариш учун янги технологик линия барпо этилмоқда. Бу ерда ҳамма операция махсус машина ва автоматлар ёрдами блан бажарилади.

Бу тадбирларнинг амалга оширилиши машина ускуналарини ўтган йилдагига нисбатан икки баравар кам майдонга жойлаштириш имкониятини беради. Шу блан бирвақтда ҳарбир квадрат метр ишлабчиқариш майдонидан олинадиган маҳсулотнинг миқдори анча кўпаяди, чиқариладиган маҳсулотнинг таннархи камаяди.

Тежалган материалдан пойафзал

Ўзбекистондаги пойафзал корхоналарининг коллективлари материалларни тежаш учун мусобақалашмоқдалар. Ишлабчиқариш новаторларининг тажрибасини ёйиш туфайли кўнни тежаб-тергаб сарфлаш учун кураш муваффақиятли ўтмоқда. Тошкентдаги 1-нчи пойафзал фабрикасида ишчиларни якка тартибда ўргатиш яхши йўлга қўйилган, меҳнатнинг илғор усуллари мактаблари ташкил этилган, рационализаторлик таклифларининг жорий қилиниши жамоат кўриғидан ўтказилмоқда. Бу корхонада кўнни рационал бичишнинг бичучи Эргаш Қосимов томонидан ишлаб чиқилган усуллари кенг ёйилди. Бу йил тежалган материалнинг ўзидангина қарийб бир минг жуфт пойафзал тайёрлаб чиқариш мумкин. Ҳозирги вақтда фабрикадаги бичучиларнинг 50 процентидан кўпроғи кўнни бичишнинг рационал усулларини қўлланмоқдалар.

Корхонада ҳархил ташкилий-техник тадбирлар амалга оширилмоқда. Бу тадбирларни амалга ошириш натижасида беш ой ичида икки юз минг квадрат дицеметрга яқин кўн тежалди.

Тошкентдаги иккинчи фабрикада ҳам материалларни тежаб-тергаб сарфлаш учун мусобақа авж олди.

Юзкатакли шашка бўйича Ўзбекистон биринчилиги учун

Олтинчи турда москвали спорт мастери Хейф иккинчи марта мағлубиятга учради. Мастерликка кандидат Гавриленко яхши ўйнаб, Тейф устидан ғалаба қозонишга муваффақ бўлди.

Мастерликка кандидат Александров Шокировни ютди. Ёқубов Берштейн ўртасидаги ўйин дуранг бўлди. Козлов Кругловни, Назаров Ютландовни, Кабаков Канишчикерни ютди. Мастерликка кандидат Гуляев Давидовга ютқазди.

Еттинчи даврадаги ўйинлар айниқса қизиқарли бўлди. Спорт мастери Ёқубов Александровнинг усталик блан қилган ҳужумига бардош бераолмай, биринчи мағлубиятга учради. Мастер Козлов Назаров устидан ғалаба қозонди. Хейф Ютландовни, Шокиров Черкасскийни ютди. Кабаков-Гавриленко ва Берштейн-Канишчикер ўйинлари дуранг бўлиб тугади. Круглов Давидовга ютқазди.

Шундай қилиб, еттинчи турдан кейин мастерликка кандидат Давидов 5,5 очко, спорт мастери Козлов 5 очко блан олдинда бормоқдалар.

Редактор ўринбосари М. ҚОРИЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 15/VI да **Алишер Навоий**, 16/VI да **Отелло.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 16/VI да **Евгений Онегин.**

ТЎҚУЧИЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИДА — 16/VI кеч соат 8 яримда Ҳамза номли театрнинг сайёр спектакли — **Юрак сирлари.**

«РОДИНА», (қишки) НАВОИЙ (кундуз). «ЁШ ГВАРДИЯ» (кеч соат 10 гача), «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 9 гача) — янги бадиий фильм **Хайрли эрта.**

НАВОИЙ номли (қишки) — кечқурун **Байжу Бавра.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 10 да **Украин халқ сан'ати**, кеч соат 10 да **Ғалати никоҳ.**

«ИСКРА» (қишки) — кеч соат 9 гача **Хайрли эрта**, кеч соат 9 дан **Икки бойга бир қарол**, 3-нчи залда кундуз соат 4—20 минутда **Ҳинд сан'ати усталари.** Сеанслар олдидан киножурнал: **Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Нерунинг Москвага келиши.**

«ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» — кеч соат 9 дан **Дайди** (иккала серия).

«ИСКРА» (ёзги) «ХИВА», ёзги НАВОИЙ номли УДАРНИК», КИРОВ номли — **Хайрли эрта.**

«ВАТАН» — **Дайди** (иккала серия).

ИЛМИЙ-ОММАБОП ФИЛЬМЛАР КИНОТЕАТРИ — кундуз **Милтиқли киши**, кечқурун **Совет чемпионлари Римда.**

РАНГЛИ ПЛАКАТЛАР
Сериясига
1955 йилнинг 2-нчи ярми учун ОБУНА ҚАБУЛ ҚИЛИНА-БОШЛАНДИ

Бу плакатларда қуйидаги темалар: ғўза қатор ораларини ишлаш илғорлари, маккажўхоридан мўл ҳосил олиш учун кураш, Москвадаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасида Ўзбекистон ССР павильони, физкультура ва спорт, халқ талантлари (бадиий ҳаваскорлар), меҳнаткашларнинг ёзги дам олиши (дамолиш уйлари, маданият ва истироҳат парклари), колхоз қишлоғида (колхоз қишлоғининг янги турмуш ва маданияти) темалари акс эттирилади.

7 плакатнинг обуна баҳоси — 7 сўм.

Обуна «Союзпечать»нинг шаҳар ва район бўлимларида, алоқа конторалари, бўлимлари ва агентликларида, почтальонлар томонидан, шунингдек ўқув юртлари ва муассасалар, фабрика ва заводлар, колхоз, совхоз ва МТСлардаги жамоат обуна вакиллари томонидан қабул қилинади.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриёти.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 34 **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор—36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 135. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими —132, Хатлар бўлими — 132, Секретариат — 34048, Э'лонлар бўлими — 38142.

Р. 06720. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. №—А 1456